

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 < — >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 > — >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 26.

Fegyverszünet odaát.

Ausztriában néhány nap óta jó sors van az új kormányának. Az első nap ugyan nem valami jól köszöntött be, mert a vad németeknek hat tagból álló pártja elülről kezdte a botrányokat éppen olyan hevesen, mint a Badeni kormány vég napjaiban, de annyi javulás már ekkor is mutatkozott, hogy ebben a támadásban Schönererék izoláltan maradtak. A második ülés azonban már egészen normálisan folyt le, mert az interpellációk és sürgősségi indítványok özönét s a Badeni-kormány vád alá helyezését már nem tekinthetjük botrányos obstrukciónak.

A harmadik nap már teljes diadalt hozott az új kormányának. Thun miniszterelnök programja felett magasniveaun álló vita indult meg és ami ennél is többet jelent, minden baj nélkül megváltoztatták a kvóta-deputáció és a delegáció tagjait. Egyelőre tehát biztosítottak látszik a tárgyalás normális menete, az osztrák parlament munkaképes volta vissza van állítva és — aminek legjobban örül a magyar kormány — van kivel alkudoznia a kvóta felemelésére és nem kell kiinni a keserű poharat, nem kell megtenni az önálló intézkedéseket.

A figyelmes szemlélő azonban még sem látja egészen rózsásnak a helyzetet. Holmi báránnyelhek már is mutatkoznak. Két sarkalatos baj van odaát, mely-

lyel a Thun-kormány is nehezen fog megküzdeni.

Egyik nagy baj az, hogy nincs határozott többség a kormány háta megett. Eddig az volt a meggyőződés, hogy Thunnak sikerült megtartania a régi többséget, sőt még megnyerte az alkotmányhű nagybirtokosok pártját is. A kormány programja felett megindult vita azonban nagyon megingatta ezt a meggyőződést.

A pártok szónokai ugyanis, még a többséghez tartozó pártok vezérei is, valamennyien hangsúlyozták, hogy nem költötték le magukat feltétlenül a kormányra, hanem szabad kezet biztosítottak maguknak. Nemcsak a lengyelek, csehek és nagybirtokosok vezérei nyilatkoztak így, hanem maga Dipauli báró is, vezére a kath. néppártnak, melyhez maga Fuchs elnök is tartozik.

Schönerer, Wolf, Lechen és Iro mindenütt nyíltan hirdetik, hogy nem hagyják abba az obstrukciót Steinwenden pedig, a liberális néppárt vezére azt adta értésére a kormányra, hogy ők csak két heti fegyverszünetet adnak. Ha e két hét alatt a kormány nem terjeszt elő a németek óhajainak megfelelő törvényjavaslatot a nyelvkérdésről, akkor ismét megkezdik az obstrukciót és úgy az ujonczási törvényjavaslatot mint a budgetet és a kiegyezési javaslatot meg fogják akadályozni. Ha pedig a néppárt elkezd az obstrukciót, akkor a ker. szocialisták sem fognak hiányozni.

Ez a fenyegetés nagyon könnyen meg-

áshatja a sirját az új kormányának, az osztrák parlamentnek és a kiegyezési alkudozásoknak egyaránt. Mert a németek óhajainak megfelelő nyelvtörvény megalkotására nem két heti, de két évi fegyverszünet is kevés lenne.

A németeknek elengedhetetlen követelése az, hogy a németnyelv államnyelv legyen. A csehek pedig viszont követelik a cseh államjog realizálását, legalább is az u. n. zárt területen a cseh nyelvnek kizárólagos használatát. Ilyen ellentéteket két hét alatt kiegyenlíteni nem lehet.

Másik nagy baj az, hogy az utóbbi zavarok nagyon megingatták a kormány tekintélyét. Igaz ugyan, hogy nálunk sincs nagy tekintélye a kormányra, de nálunk ha kell nem félnek a hathatós eszközök alkalmazásától. Ausztriában ilyen nem mernek tenni, — ha baj van inkább a felség tekintélyéhez folyamodnak.

A kilátások tehát nem éppen rózsásak. És ha számba vesszük ehhez, hogy a magyargyűlöletben és a magasabb kvóta követelésében minden párt egyetért, sőt túllicizálja egymást, — elég okunk van arra, hogy mi is résen legyünk és készüljünk.

A vörös-kereszt egyesület gyűlése.

A prágai országos vörös-kereszt egyesület tegnap tartotta a helytartósági épület üléstermében közgyűlését. Bouq u y gróf elnök üdvözlő beszédében rámutatott arra, hogyha háboru törne ki, a nagy, nemes osztrák hadseregnek meg kell hogy legyen a meggyőződése és biztosítéka, hogy a monarchia lakosai iparkodnak

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Az én csillagom.

Irta: Mendelényi Béla.

És jött!

Nem a levél, nem az izenet, nem a földindulás, hanem ő maga.

Nem vártam, hogy is vártam volna?

Végtelen keserűséggel kóboroltam, züllöttem már vagy két nap óta. Ha lehet egyáltalán elkészülni az öngyilkossághoz, hát így szokás.

Én is számot vettem sok mindennel; multal, jelenel, jövővel; csak magammal nem.

Abban az erős hitben, hogy Mándi dr.-ba belekötök, azután vagy ő vagy én, de egyikünk rövid számadást csinál, kerestem a doktor urat.

Nem akadtam rá, mert mindenütt kerestem, csak otthon nem. Pedig addig, míg össze nem verekszem vele, nem lesz nyugtom, tudtam.

Hát így telt el a két nap. Vad, szörnyen vad állapotok között.

És megint eljött az este. Megint egyedül maradtam a redakcióban.

Most is ott ültem a tintapettyes asztal mellett.

A csend, a szél zugása, a bántó egyedül-lét megismételte önmagát.

És én bámultam a lámpát, elszibbadt idegekkel, ködbe vesző elmével és nehéz, nagy bánattal.

A szemeim, a mint mereven a lámpa világba bámultam, lassanként könnybe lábbadtak.

Hát így ültem ott, mint az élő kétségbe-esés, mikor nagyon halkan kinyitott az ajtó és bejött valaki.

Éreztem, hogy csak is ő lehet, de nem tudtam hirtelen felugrani.

Minden vércsepp a szívemre szaladt, megszerzte futott onnan; a lélekzetem elakadt.

Amint néztem Honor t, a mint láttam kedves arcát, ijedt szemeit, hej! nagyon keserű valamit éreztem akkor.

Aztán felálltam, görbén meghajlottam és mit mondtam?

A helyett, hogy azt a végtelen sok kínos keserűséget, gyöttrődést, félelmet, rettenetes kétséget tudtára adtam volna neki, minden bevezetés nélkül, hát csak annyit mondtam:

— Mi tetszik már megint?

Aztán ő mondott valamit, halkan akadozva:

— Mi baja, B u k s y ?

Lehet erre a világon egyebet mondani, rettenetes csodálkozó képpel, mint azt, hogy;

— Abszolute semmi.

Farkasszemet néztünk. Nem bírta ki sokáig; lesütötte a szemét. De azért beszélni kezdett:

— Lássá, el kellett jönnöm. Anyus nyugtalan. Most épült-lábbadt fel súlyos betegségéből és higgye el, nagyon hat reá a legcsekélyebb izgatottságis. Az a hite és meggyőződése, hogy ön valamiért neheztel és pedig azért neheztel, mert mi bántottuk meg. Semmiképen nem tudom megnyugtanni. Azt mondja, hogy így van, mert különben eljött volna hozzánk, akik úgy vártuk. Meg kell, hogy nyugtassam, de meg kell, hogy nyugtasson — — — engem is. Mondja meg hát, mi az oka neheztelésének, — lássa, magam jöttem el, megkérdem, ugye megmondja?

Én aztán rettenetes udvariassággal feleltem:

— Nem neheztelek. Nyugtassa meg a kedves mamát. Nem is lenne okom; igazán nincs is; nincs.

— Mért nem jött hát el oly régóta?

— Miért? Nem érzem magam feljogosítva, hogy mindennapos vendégük legyek. Nem ér-

LEGUJABB

divatu férfi és fiu kalapok tulhalmozott raktar miatt mélyen leszállított árban kaphatók

REICHARD

áruházában

Nagyvárad Fő-utca, Orsolya-zárda épület.

Telephon összeköttetés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

gondoskodni azokról, a kik a becsület mezején vérzenek. Rex Ignác dr. az egyesület alelnöke rámutatott arra, hogy erre az esztendőre esik ő felsége 50 éves uralkodói jubileuma és kiemelte, hogy az 1897. szept. 18. közgyűlés azt határozta, hogy 300.000 forintos alapítványt tesz a vörös-kereszt egyesület 1898-iki *Ferencz József* császár jubileumi alapja czímen azzal a rendeltetéssel, hogy ebből az összegből rokkant tisztek, altisztek és katonák bizonyos feltételek mellett állandó vagy időleges támogatásban részesüljenek.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, márczius 24.

Elnök: *Láng* Lajos.

Molnár János napirend előtt 2 interpellációt jelentett be.

Ezután folytatták az

appropriáció

vitát.

Kossuth Ferencz: Bár azon adatok, melyeket multkor felszólalásában felsorolt, nem lettek megcáfoltva, sőt nem is lettek megtámadva mégis él a végszó jogával. A pénzügyminiszter válaszában oly felületesen bírálta az ő és egyáltalában az ellenzék beszédeit, hogy méltán ráillik ez a magyar közmondás: A szeg mellé üti a kalapácsot.

Most is fentartja azokat az adatokat, amelyeket már felhozott. 1868-tól 1894-ig a hiány 691 millió forint volt, a mit kölcsönrel kellett pótolni. Ennek elszámolásában oly felületes a miniszter ur, hogy kénytelen kérni, hogy más argumentációval bizonyítson.

A miniszterelnök pedig teljes méltósággal hallgatta el azon argumentumokat, amelyeket fel kellett volna hoznia, — ha lettek volna, — azon vád ellen, hogy a kormány egyáltalában nem érdekli meg a politikai bizalmat.

Arra sem felelt, hogy a választási jog adás-vevés tárgya lett.

A miniszterelnök hallgatása csak utolag azt bizonyítja, hogy nem lehet bizalmunk az oly kormány iránt, amely az 1867-es alapokról letért s a jogokat nem védelmezi, hanem lábbal tiporja.

Hegedüs Sándort igen tudományos, szakszerű ismeretekben gazdagnak tartja, s éppen azért elvárta volna, hogy komolyan foglalkozzék az ügyekkel, s ne tréfálódzással igyekezzék a dolgot elújni. Bizony ha így hegedül, akár vigan, akár busan huzta Hegedüs, mi csak sirni fogunk. (Derűtség a baloldalon.)

Azon adatára, hogy az adóbevételek 300 %-al növekedtek, nem elég érveket hozott fel. Így nem lehet bizonyítani. Ez sokkal fontosabb kérdés, sem hogy csakugy át lehetne rajta siklani.

Hegedüs azt hozta fel, hogy ő adatait egy brosürből vette. Ha egy könyvet a kezünkbe veszünk, nem azt nézzük, hogy mint néz ki, hanem hogy mi van benne. A brosürben igen érdekes adatok lehetnek. Ez, Hegedüs ur, nem vitatkozási módor.

A buza bevétel emelkedésére vagy esésére vonatkozó adatokon is csak átfutott.

Azt is nagyon zokon vette tőle Hegedüs, hogy ő azt mondta, hogy nálunk a csecsemő 122 frttal születik, ezt úgy cáfolta meg Hegedüs, hogy nem 122 frt adóssággal, hanem 150 frttal. Hát annál szebb. Fizesse ki a kormány, ha csak olyan könnyedén beszélnek róla. (Derűtség.)

Az előadó ur zokon vette azon állítást, hogy a buzakivitel deficitet mutat. Ezt azzal igyekszik ledönteni, hogy igenis a liszt kivitel emelkedett. Maga részéről kijelenti *Kossuth*, hogy lisztet nem szoktak, s nem is hallott még termelni. (Derűtség.) Egy jelentést olvas fel, amely bizonyítja, hogy tényleg deficit mutatkozik a buzakivitel dolgában.

Bizonyítja még az ország elszegényedését is, szembe állítva az osztrák fejlődéssel.

Utólag kifejezi a kormány iránti bizalmatlanságát.

A miniszter védelme.

Darányi Ignác miniszter: *Kossuth* Ferencz felszólalására reflektál. Az egyoldalú nagy termelést, mint földművelésügyi miniszter nem ajánlhatja, s így azon következtetéseket, melyeket *Kossuth* Ferencz ezen állítása rovására levon, nem tarthatja helyesnek. *Kossuth* Ferencz azt is említette, hogy az utolsó évben 8 év volt olyan, amelyben bevitelre volt szükség. Ezek téves adatok, mert egyetlen egy évben sem volt szükség behozataira. Hogy adatai mennyire tévesek, erre nézve felhozta, hogy *Kossuth* azt olvasta ki azon brosürből, hogy a bevetett területek nálunk 2 millió 490 ezer hold, míg *Kossuth* 6 milliónak olvasta fel.

A kormány felett kell, hogy objektív kritikát gyakoroljon a képviselőtestület, tehát azért szükséges, hogy határozott alapokra helyezkedjenek. Egy nagy államférfiu mondta, hogy az a nagy államférfiu, a ki képes hibáját is beismerni. Tessék tehát elismerni, hogy sokszor helytelen adatokra helyezkednek és ezért kéri a képviselőket, szerezzenek biztos adatokat. Reflektál *Horánszky* beszédjére. Kedvencz témája, hogy az ingó és ingatlant a kisbirtokot és nagybirtokot szembe állítja. Erre vonatkozólag kijelenti, hogy nincs oka aggodalomra,

mert intézkedésekkel fogják biztosítani a kisbirtokosok érdekeit.

A néppárt sokkal elismerőbb a kormány tevékenysége iránt, mert beismerte, hogy a kormány a földművelésügy terén folyton újabb kedvező lépéseket tesz. *Mig* Horánszky ezt tagadja. Pedig a kisbirtokok tehermentesítése, a vasutak államosítása, folyók szabályozása, mind a kisbirtokosok érdekeit szolgálják. Szeretik a kormányt kiméltlenül ostromozni, de ha felelnek nekik, akkor érzékenykednek. (Helyeslés jobbról.)

Nem a kormány szelleme változott meg, hanem Önök (az ellenzékhez fordul) s nem hogy Önök után nem indulunk, hanem nem is értjük Önöket. Ajánlom a költségvetést. (Ellenmondás balról, tetszés jobbról.)

Kossuth Ferencz szavait magyarazza.

Perczel miniszter: Sajnálja, hogy nem volt jelen Sággy beszédjénél ő ugyanis ezinizmussal vádolja. Pedig ez nem indokolt. A kormány a választásoknál a legnagyobb pontossággal járt el. Jászberényben volt 1890-ben 1841 választó s 1896-ig 400-al fogyott meg a számuk. Tehát ha visszaélések történtek volna, ugy bizonyára a választók számában megnagyobbodásában nyilvánult volna s miután ez nem történt, természetes, hogy visszaélésekről szó sem lehet. Kéri a javaslat elfogadását, (Helyeslés).

Elnök jelentvén, hogy nincs senki szólásra feljegyezve, tehát szavazásra bocsátja a javaslatot.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadta.

Apja fia.

Gr. Tisza István: Az ellenzék minden sarat dob a liberális pártba. Pedig ez helytelen. A külföld, az osztrákok tudomást vesznek erről, s megerősödik ránk vonatkozó rossz véleményük, hogy tarthatatlan a helyzetünk, pedig a kormány olyan kedvezményeket tesz nekik, hogy panaszra nem lehet ok.

Czáfolja Horánszkyt, Apponyit. Apponyinak sok adata helytelen és ez csak azt bizonyítja, hogy mennyire nem helyesen tanulmányozza az ügyet. A gabonatermelésre vonatkozólag, mint a miniszter is kijelentette, hogy csak emelkedésről lehet szó. A szarvasmarha-tenyésztés is csak kedvező eredményeket mutat. Hosszasan fejtegeti az adóügy jelenlegi állását.

A liberális párt előtt még egy megoldandó kérdés van: a közigazgatás javítása. Ez a közelben meg is történik.

Foglalkozik Apponyinak az egyházpolitikai javaslatra vonatkozó kijelentésével.

Horánszkyknak a kisbirtokosok adósságainak rendezésére felkéri a kormányt, hogy tekintélyével és jóállásával hasson oda és igyekezzék ezt a dolgot elintézni. Horánszky ur csak most beszél így, s most ígér ily nagyokat, de azért ha őt

zem magam feljogosítva, hogy visszaéjtek szíves meghívásukkal. Mert nem helyes, nem jó, nem észszerű dolog, ha így tesztek. Én teljes világ életemben így gondolkodtam és most is így tartom a leghelyesebbnek. Végtelenül örvöndek, hogy bizalmasuknak tekintettek, hogy kiérdemeltem elismerésüket, de nem szabad ezzel visszaélnem. Lássá ez határozottan inkorrekt eljárás lenne részemről, nem teszem, nem te. . .

— De mi lelte magát?

Megriadtan hallgattam el. Mekkora volt a a megdöbbenésem, mikor *Honor* arczára tekinttem. Hiszen miközben beszélek, soha nem nézek senkire. De most megakadt bennem a szavak árja. Az az ijedt tekintet, az a bánatos arcz végtelenül megrázott. Kihibent alólam az a szilárd erkölcsi bázis, a melyről eddig szónokoltam és hirtelen más hangba kezdtem:

— Hogy mi lett? Csodálatos. Ugy-e azt kívánja, hogy kitarjam bensőmet? Vagy tudja tán, hogy mi van bennem? Én nem tudom. Mire való ez a játék? Mire vezet? Látja a végét? Amilyen rettenetes ez most, olyan rettenetes lesz majd aztán. Vagy azt hiszi, hogy a lehet ez másként is? Nem leszek sem vetélytársa, sem gavallérja senkinek. Soha nem is voltam. Ez egy. Másrészt pedig lássa be, hogy nagyon nagy lelkettlenség így tenni velem, a ki soha nem bántottam senkit.

— De ki bántotta hát?

Nos, ezzel a kiáltással aztán romba dől bennem minden józanság,

Kiabáltam, mint a bolond:

— Rossz óra hozott minket össze. Ha annyi nyugodt órája volt azóta, mint a mennyi nyugtalanságban eltöltött napom nekem, nem kérdezné azt, hogy ki bántott, vagy hogy mi bánt. Nézzen reám; olyan vagyok, mint egy esze-veszett. S mindennek okát adjam? Tiszára me g b o l o n d u l o k i g y; de magam vagyok az oka. Minden elhibázott lépésem között csak egy van, a mit végzetesnek tartok, ez a lépés volt az, a melylyel a — kegyedék háza felé indultam.

Itt megakadtam. Hisz oly száraz volt a torkom, mintha eltikkadtam volna.

Tul voltunk mindenféle szokásos frázison. Bennem felébredt a vadság, *Honor* pedig szinte elkábult. Tudja Isten, jól tettem, nem jól tettem, mikor még azzal is előálltam hogy:

— Sokkal helyesebb, lássa, ha megállapodik a — másik mellett, — mert én ugy sem vagyok diplomás ember, sem elfogadható polgári férfiu, csak singaléz.

És megráztam a fejemet és kettőt léptem, hátra.

Honor halálsápadt lett, megingott, aztán az asztalra támaszkodott.

Soha sem feledtem el azt, a mit ekkor mondott:

— Ha ölni akart, fegyverrel sem tehette volna különben. Van önben egy csipetnyi gyöngédség?

Azt hiszik, bűnbánat vett rajtam erőt? Dehogy. Még jobban megvadultam.

— Nincs! Nincs! Lássá át, hogy ez hiányzik belőlem. Kerüljön el, messzire. Akkor gyöngéd leszek, de gyilkos így, ha sokáig látom! Azt, aztán magamat pusztítom el.

— Kit?

— Kit? Azt a nyomorultat, a kinek egyetlen bűnét tudom csak, azt, hogy utamba állott, a legnemesebb érzéseimet dulta fel, a ki megkeserítette minden percemet — azt a, a, doktort.

De ekkor már ott állottam *Honor* mellett. Közel hajoltam hozzá, mert lestem arczán a hatást.

Azt vártam, hogy megzavarodik, megijed és megszegyeñül. Hogy mentséget mond, hogy védekezik. Tudom is én, hogy mit vártam; csak azt nem, a mi következett.

Büszkén fölegyenesedett, végig mért, tetőtől talpig és megfordult, hogy távozzék.

És én eléje ugrottam, megkaptam az ajtó kilincset és tiltólag emeltem fel a másik kezemet.

— Csak annyit mondjon hát, hogy szereti!

— Tördeltem a szót, — csak annyit!

— Hogy mer ilyen hangon beszélni velem?

ültetnék a bársonyszékbe, ő is másképpen cselekedne.

Élesen támadja a néppártot s kijelenti, hogy Magyarországon nincs nagyobb ellensége a katholicizmusnak, mint a néppárt (Derűtlenség, helyeslés jobbról). Ajánlja a költségvetést.

A három millió.

Molnár János: A javaslat 5. §-a mellett szólal fel, Nem él vissza a Ház jogával, ha most felszólalt, mert hisz Tisza István is csak így járt el A miniszterelnök ur félremagyarázta az ő szavait. Mert nem csak az idők, hanem a szavak értelme is változik. Ő is más értelemben vette a reakció szót, mint Deák Ferencz. A 3 milliót hasztalan burkolta legendákba a „Magyar Ujság”, mégis emlékeztünkben van, s mi most is számon kérjük. Egy erős koronatanujok van: Rohonczy Gida, a ki azt mondta, hogy 5 ezer forintot kapott választási czélokra.

A néppártot antiszemitizmussal vádolják, pedig Mócsy még védte a zsidókat. Ők csak igazat mondanak s azt, ami a szívükön van.

Foglalkozik a Pichler beszédjével. Sima Ferenczezel szemben visszautasítja, hogy a főpapság nem ajándékozna eleget jótékony czélokra. A néppártot nemzetiségi agitációkkal vádolják, pedig ez nem áll.

Egy árva krajczárt nem szavaz meg, hanem tanácsolja, hogy ne féljenek a néppárttól és ne féltsék a néppártot.

Közbekiáltások: Nagyon félünk. (Derűtlenség.)

Buzáth Ferencz: A provizorium tárgyalásánál láttuk, hogy mily tehetetlen volt a liberális párt.

Vádolja Pichlert multkori beszédeért, a mely a kormányt vette pártfogás alá. Azt elefejtette Pichler, hogy a néppárt ugyanazon 67-es alapon áll, mint a függetlenségi párt s mindig épp úgy, mint a függetlenség a kormányt támadta s most meg akarja bontani az ellenzék táborát. Kérdi tőle, hogy mi értelme volt felszólalásának, mikor a kormány pártot úgy sem jntalmazta s az ellenzéknek meg nem árt vele. Azon rágalmat, hogy őket a Tisza miniszterelnöksége alatti nemzeti képviselőkhöz hasonlítja undorral utasítja vissza.

Pichler hevesen védekezik **Buzáth** azon vádjá ellen, mintha ő gyanúsította volna **Molnár**t a Bácskai Ellenőr című tól lapban megjelent cikk és hír szerzésével.

Molnár becsületszavára kijelenti, hogy ez a híresztelés koholmány.

Szünet után **Molnár** interpellációt terjeszt elő a második választásra szerkesztett választói jegyzék összeállítás körül elkövetett hallatlan visszaélések tárgyában.

Passió-játék a színházban.

Péntek este mutatkozott be első ízben **Allesch** Ede vezetése alatt az az ó-bajortársaság, a melyikről mult számunkban megemlékeztünk s a melynek előadására felhívtuk olvasóink figyelmét.

Ugy látszik azonban, hogy némiképpen félreértettek bennünket, de a passió társulatot is másként itéiték meg, mint hittük.

Meghaladott álláspont lenne arról vitatkozni hogy fenomenális határu látványosságról van szó, mert hiszen az oberammergau-i passió-játékok páratlanok s éppen ezért világhírűek, mint unikum; de kétségkívül megérdemli a pártolást egy ilyen kisebb szabású társulat is mikor — daczára annyi technikai akadálynak — ily sikerrel tud színrehozni ily nagy szabású látványosságot.

Semmiképen sem érthető hát ez a pénteki félig-meddig üres ház. Aligha a helyátrakon mult. Hiszen akármelyik vándor komédiás trupp, mikor minden nivót nélkülöző tuczat darabot ad, ilyen helyátrak mellett teszi azt és mégis mikor a Goldstein-Számi-t zsufolt ház nézi végig, addig egy ily ritka alkalmat elmulaszt a váradi publikum s dehogy nézné meg **Allesch** passió-játékait, amilyet aligha lát többé, ha ugyan látott eddig.

Meg vagyunk győződve arról, hogy mind azok, akik péntek este végignézték az előadást, egy nézetten vannak velünk. Új dolgot láttak, mindenképen újat és bizonyára sok olyat, amelyről csakis elismeréssel szólhatnak. Maga a vállalkozás bizony merész. Hogy is ne? A legfűségesebb, a legmegrázóbb és a leghatalmasabb tragédiát, amelyet az emberiség kezdet óta megért, így, kicsiben színre hozni. Hiszen minden körülmény arra vall, hogy ellapul, eltörpül és elsekélyesedik maga a jelenet és csak veszt hatásából, éppen akkor, mikor meg kellene hogy rázzon, megindítson, de egyuttal fel is emeljen.

És mégis, az a 16 jelenés, illetve kép, amelyet **Allesch** társulata bemutatott, nem volt sem kicsinyes, sem csekély, sem groteszk, mert egytől-egyig magán viselte mindannyi a komoly felfogás, alapos készütség és a becsületes törekvés jellegét. Sok a motívum, sok a téma és nagy a feladat, a mit ily előadásnál maga a dolog lényege hoz magával.

És — habozás nélkül mondhatjuk — becsülettel megoldották feladatukat, **Allesch** is, társulata is.

Nem volt egyetlen egy jelenet sem hijával annak, ami megkapó ne lett volna. Ez a szokatlan, mert ez az eredeti. Többnyire olyan képeket hoztak színre, amelyek világhírűek, első sorban tárgyuknál fogva, másodsorban méltó kidolgozásuknál fogva. Ezek a képek, amint az előadó társaság ott a színpadon megelevenítette az ő egyszerű eszközeivel, kevés művészi tudásával, a meggyőző igazság erejével hatottak, mind, de mind. Ezek nem közönséges kísérletek, hanem a becses unikumok keretébe tartoznak már. Itt nem a kritika válogat, hanem az elismerés beszél és dicsér csupán.

Voltak ismét más jelenetek, ahol saját intenczióik szerint ábrázoltak és különösen olyanok, a hol nem a csoportozat pillanatnyi hatásával, hanem a némajátékkal akartak szemléltetni. Ezek a kevésbé sikerültek. Nem szorosan vett színészek, hanem inkább laikusok. Felfogásuk tiszta, helyes, de a kivitel gyöngye. Jelenetet élőképben kitűnően adnak vissza, de jelenetet megjátszani nem tudnak, vagy legalább is nem úgy, a mint azt színpadon elvárjuk.

Lássuk hát egyenként a képeket, illetve jeleneteket. Az első öt kép a féle előjáték. Az első emberpár kiutasítása a paradicsomból kitűnő. Kitűnő úgy, mint pillanatnyi felvétel, úgy is mint drámai aktus. Sokkal erősebb a kifejezés, semmint azt mi, a mai felfogásunkkal tulzottnak ne látnók. Köröskörül minden fakó; a diszletek, a világitás, a gyatra fiszharmonium skálák, még a kosztümök is. De a beállítás, a helyzet tökéletesen hű, mert közvetlen, dráma és igaz.

Kevésbé hatásos a második kép, az első gyilkosság. Több a pöz, mint az őszinteség, de itt is az eredeti felfogás és a kitűnő beállítás lep meg. A vizözön utolsó aktusa sem mint kép, sem mint jelenés nem sikerült. Itt pusztán a kiengesztelés, tehát a gondolat maga hat. De az nem az előadók sikerét jelenti.

Sokkal jobb a Babel-torony építési jelenet. Hű, közvetlen és kitűnő. A görnyedező rabszolgák, a munkás-csoport, a követelő munkafelügyelők, az anya, kisedével így, ilyen csoportban kiváló jeles alkotás. Ez az egyik

— Nem törődöm azzal, hogy felháborodik, nem törődöm azzal, hogy megvet, de ennyit kívánhatok. Ezt követelem, hogy megmondja. Az életemben kerül, de megtudom!

— Távozzék az ajtótlól!

— Nem! Nincs az a hatalom, a melyik innét elmozdítson. Azt hiszi, komédiázok? Azt hiszi, megijeszt? Nem! Akár része volt abban hogy ilyenem lettem, akár nem, nem engedek. Nézze, kérek, könyörgök, ne gyötörjön tovább. Soha nővel így még nem beszéltem; de megöl ez a gyötrellem. Rettenetes, a mit én érzek; egy darab ez a pokolból, annak is a szivéből! Egyetlen, édes, drága, mindenem! Nevezzen örültnék, nevezzen még annál is rosszabbnak, csak abban ne kételkedjék, hogy őszinte vagyok. Lássá, ezzel az első csalódással összemoltott körülöttem, bennem minden; és rossz néven veszi tőlem, hogy így uralkodik rajtam az indulat? Nem bírok vele, mert hatalmasabb, mint én. Sima legyen, udvarias, — taktusra beszéljek, mikor lobog bennem minden? Micsoda rettenetes az, mikor ekkorát bukik valaki? Hol vegyem én ehhez a nyugodt külsőt? Hát van bennem valami, a mi másról tudna, mint erről a romboló, rettenetes lázról? Ez ől, ez megöl! Ezt nem éreztem eddig soha. Sok, sokkal több, mint a mit én megbírok. És — nincs sehoh, nincs senki, aki megértsen, de van mindenütt akad olyan, aki megítél. Maga is, maga is!

Ez a rettenetes, ez a szörnyű! — — —

Nem bírtam tovább.

Odatámaszkodtam az ajtóhoz, a kezem meg lesiklott a kilincsről.

Nem néztem már H o n o r r a, nem néztem sehova, csak a piszkos tintapöttyös padlóra, csak ide.

Micsoda kétségbeejtő alakzat ilyenkor az ember.

Kétségkívül ilyen lehettem én is, a mint lehorgasztott, kőczos fővel ott támogattam az ajtót.

Igy kell, hogy legyen, mert H o n o r oda lépett hozzám, aztán végig boronált ujjaival az arczomon és azt mondta, lágy, kedves hangján: — Szegény B u k s y!

Én pedig megkaptam azt a kis kezét, megcsókoltam ott, ahol értem és minden igyekeztem oda irányult, hogy a másik kezét is elkapjam.

És ekkor, a mint szemébe néztem, abba a tükörtiszta, édes szempárba, megtaláltam bennük a választ; a választ, arra, a mit kérdezni nem, csak érezni tudtam, a sokat keresett üdvöt, boldogságot, az emberi léleknek egyetlen igazyöngyét: a tiszta szerelmet.

Roppant banális ez a szó, pedig örökre újat jelent.

Mikor így tagolom, hogy sze-re-lem, hát

szörnyen laposnak látom; de akkor, mikor H o n o r szeméből sillabizáltam ki, valósággal ujjá szült.

Fölkiáltottam és kitártam karjaimat. És mikor az édes teremtés hozzám simult, akkor láttam, akkor éreztem, hogy minden eddigi életem nem más, mint a tévelygések szakadatlan lánccszolata; mert vezérlő csillagom hiányzott.

Néztem én a jövőbe, jutott-é eszembe, hogy mi vár ott reám, vagyis inkább reánk? Ki gondol akkor ilyesmire.

Hiszen úgy voltam, mint aki ritka kincset talál s örül, mert minden érzését ez az öröm uralja.

Avagy tud-e az ember ilyenkor egyebet is mondani, mint egyre csak azt: hogy édes.

Nekünk is üres fogalom volt a módszeres társalgási nyelvtan, mikor lassan haza felé lépkedtünk.

Fennt a csillagok sem beszéltek, csak ragyogtak; a hold sem szólt, csak hinteggette szelid fényét, és a balzsamos levegőben sem sutogott a legkisebb szellő sem, — és mégis ékesen szóló volt a nagy természet, mert minden része, mind csak arról beszélt, a mit a legnagyobb nyelvtudós, vagy szónok sem tudottsoha definiálni: az örökszép, fűségese szerelmemről.

legjobb kép. Abrahám jóslata csinos tabló, semmi több. A következő kép, Abrahám áldozata, bár az alakok mozognak, nem megy túl a gépies külső hatáson. Mennyivel jobb a szent család bujdosását ábrázoló következő kép. Rövid, kevés az egész jelenés; de poetikus és kedves. A bozontos fejű csacsit megmosolyogta a publidum, de aligha magát a képet; mert a mily egyszerű, oly megindító és jó volt.

Az ácsműhelyi jelenet is ilyen.

A két kis gyermek kedves, a kép maga pedig komoly és szép volt. Kitűnő az utánna következő kép, Jézus megkereszteltetése. Nemes, egyszerű, de tiszta összehatás. Dicséret érte úgy *Allesch*-nek, mint *Keresztelő Szt.-János* személyesítőjének.

Nem szólva a bevonulási jelenetről, egyenest az utánna következőre térünk. Az utolsó vacsora jelenetére. *Leonardo da Vinci* örök-szép képét láttuk. Semmi túlzás ebben az állításban. Mert, amit a színpadon láttunk, művészi és tökéletes volt. Minden alak, az egész csoport hű hasonmása a gyönyörű képnek. Ez a jelenet különben a legszebb, amit a passió-társulat produkált.

Krisztus az olajfák hegyén. Jelenés volt az is, nem kép. Nagy téma, sok, de nem elegendő sikerrel megoldva. Nagy csoportot vártunk, keveset láttunk. Így veszett el a drámai hatás egészben, pedig a *Judás*-jelenet tökéletes volt.

Ezután a hatalmas, főséges tragédia fázisait láttuk. Kevés kivétellel gyönyörű kép volt valamennyi. *Péter*, mikor az Urat megtagadja, az *Üdvözítő* utolsó útja a kereszttel, a keresztről leemelés, jobbak a jónál. Természetesen hittük, hogy *Krisztus Pilátus* előtt jelenetét *Munkácsy* világhírű képe másolatában látjuk. Csodálatos, ezt a főséges alkotást *Allesch* figyelmen kívül hagyja; pedig *Rubens* *A keresztről való leemelés* képét mily ambícióval és hűséggel adja vissza. A sirba tevési jelenet is gyönyörű, de nem hat úgy, mint a többi. Kevesebb benne a drámai, inkább merev. A zárójelenet, a feltámadás nagyon olcsó hatás vadászás. Éppen azért nem sikerült. Ott van *Doré* Gusztáv illusztrációja. Egyetlen üres szikla barlang, három csodálkozó asszony, egy fényes angyal és üres sir. Semmi több nem kell. Ez a főséges; a zászló izléstelen valami. Tiszta hatást csak a művészi egyszerűséggel lehet elérni.

Ennyit akartunk megjegyezni a passió-játékról, úgy, amint azt *Allesch* előadásában láttuk. Minden fogyatkozása mellett kiváló becsű látványosság. A finom izlésű rendező és intéző keze meglátszik minden mozzanaton.

Ha a függöny botránnyosan lig-lóg-lebeg is, ha a zene szintelen, üres és gyarló is; más minden jó volt.

Rövidesen ez a képe a tegnapi előadásnak is; azzal az örvendetes különbséggel, hogy sokkal kevésbé voltak merevek e pantomimikák, mint pénteken, gyorsabb volt az előadás menete és a függöny nem akadékoskodott. Csak a zene a zene. — Ha már egyebekben olyan gonddal és figyelemmel van *Allesch* ez a rutinos rendező és talentumos pantomimikus, hát legalább ebben a tekintetben is lett volna egy kissé kritikusabb és válogató.

Semmiképen nem cselekszik helyesen az, a ki ezeket az előadásokat meg nem nézi; de mindenkinek melegen ajánlhatjuk és ajánljuk is, hogy nézze meg. Nem csupán kuriózumot fog látni, hanem abszolút művészi becsű dolgot is, még pedig sokat.

—i.

Előfizetési felhívás!

Az új negyedév küszöbén bizalommal lépünk olvasóink elé s kérjük, támogassák tovább is munkánkat, törekvésünket.

Programmra, hangzatos ígéretekre nincs szükség. Lapunk iránya ismeretes mindenki előtt. Isten, király, haza a mi jelszavunk. A hazafias és keresztény elvek védelme a célunk. Pártoktól, klikkektől függetlenek vagyunk.

A szocializmus rohamos terjedése arra int bennünket, hogy a társadalmi bajok tanulmányozására nagy gondot fordítsunk. Eddig is éber figyelemmel kísértük nemcsak ezt a mozgalmat, hanem az ipar és közgazdasági életnek minden nyilvánulását, lesz gondunk reá a jövőben is. A főváros és a vidék első rendű írói tollából származnak széles körben feltűnést keltett cikkeink.

Lapunk élénkítésére mindent elkövetünk. Távirati rovatunk, országgyűlési tudósításunk bármely vidéki lappal kiállja a versenyt.

Tárczáink előkelő színvonalon állnak, érdekesen, elevenen vannak írva, de a jó ízlést sohasem sértik. Közkeletű tárczairónk gárdája napról napra növekedik.

Előfizetőinknek mindjobban gyarapodó tábora, lapunk befolyásának növekedése, jele annak, hogy a közönség felkarolja és támogatja azt az irányt, melyet nem magánérdek, hanem a közérdek vezet.

A *Tiszántul* az országnak egyik legolcsóbb napilapja. Előfizetési áraink a következők:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyed évre . . . 2 frt — kr.

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyed évre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyed évre . . . 3 frt — kr.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Március 27. A Szigligeti-társaság közgyűlése, d. e. 11 órakor.

Március 27. A polgári kör közgyűlése d. u. 3 órakor.

Március 27. Haydn oratóriumának előadása a főgimnázium nagytermében, d. e. 11 órakor.

Március 27. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 11 órakor.

Március 27. Az ipartestületi betegsegélyező pénztár közgyűlése.

Március 28. A közegészségügyi bizottság ülése a városházán fél 4 órakor.

Április 3. A Biharmegyei Népművelési Egyesület évi közgyűlése d. e. 11 órakor a megyeházán.

Április 11. Az 50 éves forduló ünnepe s rendkívüli városi közgyűlés.

—

* **Fekete vasárnap.** Az isteni megváltó kinszenvedését megelőző időszak egyik kiemelkedő határnapját ünnepli meg ma a kath. egyház. A nagyhetet megelőző nyolcz nap beköszöntője. Az egyház készül s előkészíti hiteit a nagy trageidia emlékeztetének megülésére. A templomokban megfosztják az oltárokat ékeségeiktől, a feszületet lepellel vonják be.

* **Megfelebbezett közgyűlési határozat.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén tudvalevőleg évi 300 forint személyes pótlékot szavaztak meg *Gerő* Ármán r. alkapitánynak, elismerésül a buzgó, fáradhatlan munkásságért. A közgyűlésen dr. *Dörny* Ferencz törvényhatósági bizottsági tag felszólt s ellenezte a

személyes pótlékot. Dr. *Dörny* Ferencz tegnap felebbezést nyújtott be a közgyűlés határozata ellen. Kifejti a felebbezésben, hogy az indokolt felhozott kötelességtudás, szorgalom nem érdem s a város többi tisztviselőit sérti, akik éppen olyan odaadással végzik kötelességeiket.

* **Bizottsági ülés.** Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága folyó hó március 28-ik napján d. u. fél 4 órakor a városház termében bizottsági ülést tart. Tárnya; Az ür-székek és emésztő gödrök tisztítására vonatkozó szabályrendelet tervezett.

* **Szépül a város.** A honvéd-hadapródiskola udvarának parkirozása gyorsan halad előre. A *Pecze* folyó által határolt mintegy négy kat. hold föld, — hol ezelőtt a szorgalmas bolgárkertészek természetették a szebbnél szebb zöldség neműeket — már is tetszetős képet mutat. Angol rendszer szerint egymástól különböző s egészben véve mégis összehangzó virág és növény ágyak között szeszélyesen kanyarognak a szép széles utak. A különböző kisebb-nagyobb dísz fák ezrei a helyszínére vannak szállítva, hogy ott majd emeljék a terület szépségét.

* **Elutasított felebbezés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága legutóbb elhatározta, hogy a városi nyomtatvány szállítást a legelőnyösebb vállalkozónak, *Láng* József nyomdatulajdonosnak adja ki. Ezen határozat ellen *Szokoló* Tamás tvhatósági bizottsági tag felebbezett, de, mint a következők beigazolták, siker nélkül. A belügyminiszter tegnap érkezett leiratában értesíti a várost, hogy a felebbezés elutasításával a közgyűlés határozatát jóváhagyja.

* **Védhímlő oltás.** Felhívás az iparos polgárokhoz. A rendőrkapitányi hivatal 4632/898. számú rendelete értelmében a város területén, — az 1898 év folyamán hivatalból eszközözendő nyilvános rendes védhímlőoltások megkezdésének határideje folyó évi április hó 3-ik napjától kezdődőleg — *Olaszi* fő utcza régi városház nagytermében tüzetett ki — hol is a nyilvános oltások minden vasárnap délelőtt 9-től 11 óráig a városi tisztviselők által fognak eszközölni. Felhívjuk az iparos polgártársakat, — hogy a még be nem oltott és újra oltásra kötelezett tanonczaikat, a jelzett helyen és időben való pontos megjelenésre annál inkább utasítsák, — mert ellenkező esetben a törvény értelmében büntetés alá fognak vonódni. Nagyvárad, 1898 március 26. Bertsey György ipartestületi elnök. Jankovich János ipartestületi főjegyző.

* **A legrosszabb utca.** A katonaság vigzeneszóval, dobbal, trombitával vonul el a nagy-piacz-téren. Néha térdig sáros, máskor csákó-hegyig poros a regiment, a hogy a körülmények hozzák. A másik részen jajong a polgárság, hogy a város kétharmada nincsen közeve, kölyök-csizmászárig ér a sár. A katonai parancsnokság most megfejtette, hogy hol a legrosszabb út Nagyváradon. Az »Ujvilág« kávéháztól a várkapuig. Tegnap érkezett egy átirat Nagyvárad városához, a melyben kéri a katonai parancsnokság a várost, hogy a várba bevezető utat köveztesse ki, mert járhatatlan az út.

* **Halálos végű esés.** Mély részvéttel értesülünk egy derék, munkás iparos ifju haláláról. *Sztarill* I. János tegnapelőtt a munka körül szorgoskodott, mikor egy véletlen lépéssel alig egy méter magasból oly szerencsétlenül esett le, hogy lábát törte. A szegény fiatal ember állapota először normalis volt, de később lábbajához olyan komplikációk jöttek, hogy tegnap meghalt. Az elhunytban dr. *Székely* István theologiai tanár édes testvérét gyászolja. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. *Sztarill* I. Jánosné, szül. *Boros* Katalin, mint az elhunytak neje, valamint az elhunyt testvérei: Dr. *Székely* István, *Székely* Lajos, *Székely* Zsigmond és *Sztarill* Etelka Szerafina maguk és az egész rokonság nevében szomorodott szívvel, de Isten akaratában való megnyugvással jelentik *Sztarill* Ignác János-nak f. évi március 26-án

életének 35-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 28-án, délelőtt 1/2 10 órakor fognak a Bihar megyei Közkórházban beszenteltetni és az olasz-i plébánia templomban bemutatandó engesztelő szent mise áldozat után a nagyváradi-olaszi-i sarkertben örök nyugalomra helyezni. Mely végtisztességre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Kelt nagyváradon, 1898. márczius 26. Az örök világság fényeskedjék neki!

* **Nuszbec Sándor joghallgató,** kinek Hófehérkéje a szegedi Dugonics-Társaságban pálya nyertes lett, tegnap utazott el Szegedre, hogy ott, a Társaság vendégeként bemutatást olvasson fel költeményéből.

* **A bagaméri zendülők szabadlábán.** Említettük a multkor, hogy a kir. Törvényszék 64 bagaméri zendülőt vád alá helyezte. A vád alá helyezettek közül harminczegyen vizsgálati fogságban voltak, akiket a törvényszék vizsgálati fogságban hagyott. A törvényszékhez a védő Hegyesi Márton a néhány nappal ezelőtt egy kérvényt adott be, amelyben kérte a vádlottak szabadlábra helyezését és ezen kérelmét egy községi bizonyítvánnyal támogatta, amelyben igazolták, hogy a község egészen csendes és ha a szegény embereket fogva tartják, úgy ezek és családjaik elesnek minden jövedelem forrástól. A törvényszék ezt az indoklást elfogadta s tegnap a vádlottak közül huszonkettőt szabadlábra helyezett, míg a kilencz fővádlottat fogva tartotta. A törvényszéknek ezen határozatát tegnap hirdették ki a vádlottak előtt s a szabadlábra helyezést azonnal fogantositották is.

* **Halálozások.** A virág fakadással rendelés jő aratása van a csontos kaszának. Tavasz és ős, mikor alig mulik el nap, hogy ne dőlne ki egy-egy ismert és becsült alakja közéletünknek. Most ugyancsak bő aratása van a halálnak. Tegnap a következő gyászjelentéseket vettük.

Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, atya, vő, sógor és rokonnak **Szilágyi Mihály-nak** folyó év márczius hó 26-án d. e. fél 10 órakor, élte 64-ik, boldog házassága 30-ik évében, az utolsó szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 28-án, d. u. 3 órakor fog a gör. kath. egyház szertartása szerint Széchenyi-tér 231-ik szám alatt levő saját házában beszenteltetni s az olasz-i sarkertben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szentmise-áldozat pedig folyó hó 29-én, d. e. 9 órakor fog az olasz-i gör. kath. egyházban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. márczius hó 26-án. Az örök világság fényeskedjék neki! Özv. Szilágyi Mihályné, szül. Fazekas Mária az elhunyt neje Szilágyi Ida, férj. Már Ferenczné, Szilágyi László, Szilágyi József, Szilágyi Viktor, Szilágyi Erzsébet, Szilágyi György, Szilágyi Etelka, Szilágyi Vilmos, Szilágyi Ilonka az elhunyt gyermekei. Özv. Fazekas Józsefné, az elhunyt anyósa. Már Ferencz az elhunyt veje. Fazekas Ilona, férj. Bányai Józsefné az elhunyt sógorneje, Bányai József, az elhunyt sógora, Szilágyi Lajos, az elhunyt unoka öccse.

Özv. Kalenda Árminné a maga, valamint gyermekei, Kalenda Ármín, Kalenda János és neje szül. Filotás Jolán és gyermekei; Kalenda Mariska férjével dr. Kemény Zoltánnal és gyermekei; Kalenda Ilona férjével dr. Molnár Istvánnal és gyermekei, s Kalenda Jenő, nemkülönbön testvérei Kalenda János és Kalenda Eduárd úgy az összes rokonok nevében is fájdalom telt szívvel tudatják a szerető jó férj, illetve édes atya, após, nagyatya testvér és rokon **Kalenda Ármín ny. kir. telekkönyvezetőnek** folyó évi márczius hó 25-én reggeli 7 órakor életének 68. s boldog házassága 44-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. hó 27-én d. u. 4 órakor fognak Nyárfa-sikátor 429. sz. háztól az ágostai hitvallás szertartása szerint az újvárosi temetőben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. márczius 25. Béke hamvaira!

Fülöp Lajos és Etelka fájdalomdult szívvel jelentik, felejthetetlen drága jó nagynénjüknek özv.

Krájcsovich Ádám-né szül. Oppenhaus Katalin-nak 76-ik évében hosszas és sulyos szenvedés után f. hó 26-án d. e. fél 11 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 28-ik napján d. u. 3 órakor fognak az apáczá-utczai 382/16. sz. háztól a nagyváradi-olaszi-i közsarkertben a róm. kath. vallás szertartása szerint örök nyugalomra helyezni; az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 29-ik napján d. e. 10 órakor fog a v.olaszi-i róm. kath. plébánia templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai, tisztelői és ismerősei meghívotnak. Nagyvárad, 1898. márczius hó 26-án. Aldott legyen a drága halott emléke!

Imre József és neje szül. Király Etelka megtört szívvel jelentik felejthetetlen egyetlen szeretett gyermeküknek **Zoltánknak** élete 3-ik évében folyó év márczius 24-én este 7 órakor hosszas szenvedés után történt elhunytát. A boldogult drága kis halott földi maradványai folyó hó 26-án d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. szertartás szerint a csucsai sarkertben örök nyugalomra tételni. Csucs, 1898. márczius 25. Áldás és béke lengjen drága porai fölött.

* **Uj artézi kén-szfürdő B.-Diószegen.** Biharvármegyében is rejteget a föld számtalan sok kincset, melyekhez sokszor csak szerencsés véletlen vezet az embert. Így jött nyomára egy jómódu Kovács Sándor nevű b.-diószegi gazda, hogy ott egy közkut vize mily csodás hatással bír a szenvedő emberiség sok kritikus betegségeire. E viznek kén-alkalikus nátronszénsavdus és kénkénes (sulfid) tartalma van. A községi orvos dr. Kajdy József azt írja a viz hatására vonatkozólag, hogy az csúszos és köszvényes bántalmaknál, bőrbetegségeknél, a vesék kóros állapotainál, váltóláz után remanens lépédaganatnál és efféle gyuladással, törések és zuzódások, tagmerevedéseknél nagy hasznót tesz. Langyosan használva pedig sápkóros és vérszegény idegbántalmaknál — igen ajánlható. E fürdő már a mult év őszen megnyílt s igen sok vendég látogatta, kik szinte külön hálás köszönettel távoztak gyógyulva onnan. Be van rendezve a fürdő ez évi idényre, mindenféle ital és étel kiszolgálással és a n. közönség a a legolcsóbb áron teljes ellátásban részesülhet és a betegeknek orvos és sebész mindenkor rendelkezésére áll.

* **Lóárverés.** A helybeli lóvásár téren 6 állami szolgálati lovat árverés útján fognak folyó hó 28-án azaz hétfőn délelőtt 9 órakor eladni. Midőn az érdeklődők figyelmét erre felhívjuk, egyszersmind megjegyezzük, hogy a III. táblázat szerinti bélyeg illeték lerovása a vevőket terheli.

* **Az elfogott gyilkos.** Már részletesen megemlékeztünk a kassai börtönből megszökött Bologán Toma Miklós elfogatásáról. A vakmerő gyilkos, amint újabban értesülünk, nem egyedül volt a betörésnél, Stern Soma kereskedő határozottan állítja, hogy a Dudek-sikátorból kétszer egymás után éles fűtytyöt hallott. Kitalás van rá, hogy a gazember czinkostársai is mihamarabb kézre kerülnek.

* **Furfangos tolvaj.** Tegnap délelőtt Poppa Vaszali csékei lakos Dobresten házált, különféle terményeket kínált eladásra. A házalás közben betért Liebl Károlyné házába is, ahol csak a gyermekek voltak otthon. A furfangos ember, a gyermekeket elküldte anyjukhoz azzal, hogy hívják haza, míg azonban a gyermekek távol voltak, Poppa Vaszali elrabolt mindent a mi elvihető volt és azután megszökött. A károsnő azonban utána ment és a szomszéd falu határában néhány ember segítségével sikerült is elfogni a tolvajt, akit most az ügyészségnél őriznek.

* **Bünkrónika.** A csendőrség Weisz Sándor nagyszalontai lakost feljelentette, mivel a házak között lövöldözött. — Klein Sámuel fugyivásárhelyi lakostól Mákai József kobolospataki és Domján József tótfalui cigány elloptak sok mindent mintegy 70 frt értékben. A vádlottakat elfogták. — Brindus János bogdászovárhegyi lakos Kiss Gábor csujafalvi molnárhoz betört, azonban a molnár őt észrevette és elzavarta. Bindust a ki megszökött, körözik — Ferencz Albertné belényesi lakos Weisz Etelnek az ablakát be-

verte és aztán Weiszt sértő szavakkal illette. A szidalmazó asszonyt feljelentették. — Dobrest határában Poppasz Farkas felgyújtotta az erdőt, amiből mintegy három hold is égett. A vádlott tagad, azonban többen terhelőleg vallanak ellene. — Kebeds mellett az erdő szélén az avar meggyuladt és 5 hold területen megégett. A kár jelentéktelen. — Taur Péter nbárodí lakos az erdőben tüzet rakott, amitől az erdő meggyuladt és leégett. A kár 500 frt körül van.

Nagy nyerevények. Amint értesültünk Török A. és Tsa. budapesti főelárúsítók (Váci-körút 4/A.) az első magyar kir. osztálysorsjátéknál nagy nyerevényeket mutatnak fel. Már az első öt húzásnál (tehát a 6-ik főhúzás nélkül) 100.000, 30.000, 5000 és még sok egyéb nagyobb nyerevény esett ezen czégnél vásárolt sorsjegyekre és a többnyire szegénysorsu nyerőknek ki is lettek fizetve. Ennélfogva mindenkinek melegen ajánlhatjuk, hogy szerencsésjé Török A. és Tsa czégnél kísérelje meg. Tanácsos a megrendelésekkel sietni, miután az előző sorsjátéknál gyakran előfordult, hogy akik a sorsjegy rendelésével elkéstek, az I. osztályhoz már nem kaptak sorsjegyet. A Török A. és Társaság lapunkban foglalt hirdetésére különösen felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

Tavaszi idényre angol, olasz és honi készítményű kalap újdonságok (a főtiszt. klérus részére is) keztü és nyak-kendő különlegességek, karlsbadi cipők fekete, barna és zöld színekben urak nők és gyermekek részére, minden igénynek megfelelőleg teljes választékban megérkeztek Fábry Testvérek divatáruházában, melyek rendkívüli olcsó szabott áron árusítatnak el.

Legújabb és legfinomabb kalapok megérkeztek Angolországból a tavaszi idényre Roth M. utóda kalap és férfi divat üzletében, ahol karlsbadi és pesti cipészek által készített cipők férfi és nő részére kaphatók. Férfi fehéreneműek dus választék és méret szerint is kaphatók.

5-0

EGYESÜLETEK.

A »Polgári Kör« rendes évi közgyűlését ma délután 3 órakor tartja a kör gyűlés termében, minthogy az évi jelentésen kívül még két felelet fontos tárgy, vagyis a tagsági díjak felemelése és a tisztikar és választmány választása is fel van véve a tárgysorozatba — a közgyűlés iránti érdeklődés, mint halljuk a szokottnál ezuttal jóval nagyobb.

A 48-as Népkör közgyűlése. A nagyváradi 48-as Népkörnek folyó hó 27-ikére hirdetett rendes évi közgyűlése az elnök közben jött betegsége és távol léte miatt bizonytalan időre ismét elhalasztatott és annak megtartása hirteligen fog közöltetni. Ezért tisztelettel kéri a választmány a kör tagjait, hogy ez uton közölt értesítést sziveskedjenek tudomásul venni.

Értesítés. A nagyváradi ipartestületi betegsegélyző pénztár olasz városrészben lakó tagjait ezennel hivatalosan értesítjük, hogy dr. Kassay Kálmán pénztári orvos lemondása folytán f. hó 27-től az állás betöltéséig, betegsegélyzők esetén leendő gyógykezelésükre dr. Altmann Jakab pénztári orvos kéretett fel; minélfogva felkérjük az érdekelt betegsegélyző pénztári tagokat, hogy a fentebb jelzett idő alatt, esetleg szükségessé váló gyógykezelésük végett dr. Altmann Jakab pénztári orvos urhoz (lakása: Újváros, N.-Teleky-utczán, az ev. ref. templom mellett) sziveskedjenek fordulni. Nagyváradon, 1898. évi márcz. hó 26-án. Bertsey György, elnök. Tenkei József, titkár.

Meghívó. A Nagyváradi Ipartestületi Betegsegélyző Pénztár igazgatósága ez uton hozza

az érdekelteknek tudomására, hogy az évi közgyűlést f. hó 27-én d. e. 10 órákor, az ipartestület házában fog megtartatni s egyuttal tisztelettel kéri a már személyenkint meghívott biztosításra kötelezett és munkaadó pénztári kiküldötteket, hogy a gyűlésen a meghatározott időben és lehetőleg teljes számban megjelenni szíveskedjenek.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. Az 1897. évi zárszámadás és vagyonomérleg beterjesztése a felügyelő bizottság jelentése kapcsán.
3. A kilépő igazgatósági tagok helyett új választása.
4. Felügyelő-bizottság és választott bíróság választása.
5. Írásban előre benyújtott indítványok tárgyalása.

Hivatalos közlemény.

Védhímlő-oltások. Nagyváradi város rendőrkapitányi hivatala részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a város területén az 1898. év folyamán hivatalból eszközözlendő nyilvános rendes védhímlőoltások folyó évi április 3-ik napjától kezdve és folytatólag minden vasárnap d. e. 9 órától 11 óráig az Olasz Fő-utca régi városház nagy termében a kirendelt oltó bizottság előtt a városi kerületi tisztviselők közbejöttével fognak eszközölni.

Mely körülmény az 1887. évi XXII. t. cz. és az ennek végrehajtására vonatkozó szabályzatok és rendelkezések alapján azon figyelmeztetés mellett hozatik a szülők és gondnokok, de különösen a kereskedők és iparos munkaadók tudomására, miszerint oltásra kötelezett és még be nem oltott gyermekekkel, illetve újra oltásra kötelezett tanonczaikkal beoltás végett a jelzett helyen és időben megjelenni annál inkább el ne mulasszák, mivel ellenkező esetben az 1887. évi XXII. t. cz. 12. §-a értelmében pénzbüntetésben fognak elmarasztaltatni.

Kelt Nagyváradon, 1898. évi márcz. hó 16-án.

Ifj. Rimler Károly,
rendőrkapitány.

IPARÜGY.

Előljárási ülés.

Az ipartestület előljárási ülésének f. hó 24-én Bertsey György elnöke alatt tartott ülésében tárgyalt ügyek:

A január havi ülés jegyzőkönyvének felolvasása után a január hóban tartott évi közgyűlés és határozatának a rendőrkapitányi hivatal mint elsőfokú iparhatóság jóváhagyási értesítése tudomásul vétettek.

A pénztár állása január-február hóban a bevétel 2999 frt 56 kr.; a kiadások 2868 frt 64 kr.; pénztári maradvány 130 frt 92 kr.

Törlesztések: A nváradi takarékpénztárnak tőke tartozásból letörlesztett 1600 frt tőke és 201 frt kamat, maradt még törlesztendő tartozás 13.400 frt.

A testületi házak negyed adójába 160 frt, illeték egyenértékbe 20 frt 25 kr.; a menház adójába 65 frt lett befizetve.

A tegnapi díjhátrányok végrehajtás után leendő behajtásának folytatása elhatározottat, méltányolható eseteknél idő haladék adásra az elnök felhatalmaztatott.

Az esedékes tagsági díjaknak beszédével április hó 1-től kezdve Plassder János hivatali szolga bizatott meg.

A szálló forgalom és munkás közvetítés ellenőrzésével, a Menházban felvett Vönek Mihály agg iparos lett megbízva.

Az ipartestületi betegsegély pénztár igazgatóságának jelentése szerint igen sok azon iparosok száma, kik az 1891. évi XIV. t. cz. 26. §-ban előírt időközben segéd munkáikat beiratni elmulasztják, a miből a pénztár már eddig is jelentékeny kárt szenvedett. Elhatározta az előljárási ülés, hogy az iparosságot körlevélben felszólítja s a jelentés elmulasztásából rájuk háramló büntetésekre figyelmeztessenek.

Az önálló vámterület érdekében alakult

nagy bizottság Budapesten április hó 11-én tartandó országos nagy gyűlésén a nagyváradi ipartestület képviselőjével Madany Gábor nagy iparos a budapesti asztalos ipartestület elnöke lett megbízva illetve felkérve.

A helybeli pénzintézetek által a menház alapja javára adományozott összegek az alapon beutalva az igazgatóságoknak elismerő hálás köszönetet megszavaztatott.

A Kassán alakuló országos kalapos ipar szövetség meghívója tudomásul vétetett.

Tizenhat rendű számlára 267 frt 28 kr kiutaltatott.

Az ipart nyertek és az iparokat bemutatottaktól érkezett iparhatósági értesítések felolvasása után az ülés befejeztetett.

Igazságszolgáltatás.

Megrálgalmazott csendőrség. Egy régi bűnügyet tárgyalt tegnap a törvényszék, amely ezelőtt öt évvel történt. Az ügyet már két ízben tárgyalták, mindannyiszor azonban elnapolták s most került harmadszor tárgyalás alá. Az eset az, hogy 1892-ben Hezgyán Péter és Barna György fiatal földművelők több lopást követtek el. A csendőrség a nyomozást megindította és a lopás rá is bizonyult a vádlottakra, azonban ezeket a csendőrök szabadlábon hagyták. A nyomozás alatt a csendőrök mulattak a falu bírójával, ami azt a gondolatot támasztotta Benkő Sándor községi segédjegyzőben, hogy a bíró megvesztegette a csendőröket és ezt ki is fejezte többek előtt, sőt egy panaszt is írt a csendőrök ellen, amelyet három falusi ember Sebestyén István, Venczel Mihály és Reid János alá is írt. Ezen panasz folytán a csendőröknek el is kellett hagyni állásukat. A feljelentett csendőrök Szatmári Mihály és Kiss Lajos azonban feljelentették Benkőt és három társát. A törvényszék az ügy letárgyalása után Benkő Sándort két havi fogházra és 60 frt büntetésre, a többi három vádlottat pedig egyenkint egy-egy havi fogházra s 20—20 frt pénzbüntetésre ítélte.

A tőpió-szt.-mártoni zendülés bűnügyében Gegass Gusztáv pestvidéki törvényszéki ügyész ma délelőtt tartotta meg a vádbeszédét a mire a védők: Kenedy Géza dr., ifj. Erdélyi Sándor dr. és Pollacsek Sándor dr. adták elő a védelmüket. Itélet hirdetés a délutáni órákban várható.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Némethöl: — plex. 56.

A beteg persze hasonló társalgást folytatott Grűnderode Zsófiáról is. Kérve-kérte egykori jegyesét, hogy legyen a felesége és szerezzék meg neki azt a lelki nyugalmat, mely után olyan rég epedik. Hsz oly kimondhatatlan nagyon szereti még most is őt, míg Angelinához való érzelmei már csak a barátságig terjednek. A régi tűz kialudt. . . .

— Ugy ugy! Minden ugy lesz, légy nyugodt barátom! Rebbent el a leány remegő ajkairól, mintegy válaszképen a beteg lázas szavaira. Csak előbb iparkodj magad is mielőbb talpra állni. Magam fogom a te Zsófiádat felkeresni. Előtte fogok nemes szivedről lemondani. Nem kell már többé rettegned Angelinától! Az, a mit ő érez neki nem áldozat többé! Annyi fájdalom volt már része az életben, hogy szinte eltompult a szenvedések iránt. . . . Így találta meg lelki nyugalmát is s azért lépett a humanizmus szolgálatába. . . .

Azután odatértedl Fredericó ágya elé és keserves könnyeket hullatott elvesztett boldogságáért, olykorán eltemetett ifjuságáért és szerelméért.

S mialatt kinjaiban ott vonaglott a szeretett férfit ágya mellett, az ajtón eleinte egy halk, majd később erősebb kopogtatás hallatszott. Angelina ijedten ugrott fel a földről és saját kezével nyitott ajtót a látogató előtt. Midőn az idegen belépett, Angelina elsápadt s alig tudott a lábain megállni: Grűnderode Zsófia állott előtte. Daczára az arcát takaró fátyolnak

rögtön felismerte őt és rögtön feltámadt benne ama jelenet emléke, melynek mostani nagy szerencsétlenségét köszönhette.

Ama végzetes estén történt. Neki nem volt maradása oda haza. A féltékenység vitte rá, hogy kimenjen Dünckelbeckbe. Ide kiérve, megtudakolta a Stendardó-villát. A sötétség leple alatt aztán a nyaraló közelébe lopózott és az ablaknyíláson betekintve szemtanuja lett annak a gyengéd szerelmi ömlengésnek, mely Zsófia és Fredericó között a szenátor hajlékában lejátszódott. A nagy fájdalomtól csaknem eszt vesztve kóborolt egy darabig a fasorok közt, miközben az utolsó vonat is elindult s ő kénytelen volt Hamburgon kívül tölteni az éjszakát.

Ez ama titokteljes éjszaka története, mely közte és Fredericó között a szakadást okozta. Ez Angelina alibije.

Mindezek még egyszer elvonultak a lány lelki szemei előtt, midőn Zsófia előtte megjelent. De a következő percben már megszólalt a szép és fiatal látogató:

— Engedelmeivel, kedves kisasszony. Szabadjon kérdenem, jó helyen járok-e? Én Stendardó urat keresem! Közeli rokona vagyok neki. Zsófia itt egy ismeretlen nevet említett.

Angelina igenlőleg bólintott fejével. —

— Hogyan érzi magát szegény betegünk? — folytató Zsófia a beszédet, mialatt szemei türelmetlenül keresték Fredericót. Engedje őt megtekintemem. . . . S mit szól az orvos? Alább hagyott-e már a láb? . . .

S Angelina kalauzolás mellett nyugtalanul sietett oda Fredericó ágyához. És mialatt mint két élő géniuszt állotta körül a két fiatal nő a beteg ágyat, egy sajátságos, mélyen megrázó eset történt. A beteg ifj. mintha hypnotikus befolyás alatt állana, lassankint felnyitotta szemeit. Azután csodálkozva nézett szét tágra nyílt merev szemeivel a szobában. Végre pedig miután tudatára ébredt annak, hogy kik állják körül betegágyát, — elkezdett boldogan mosolyogni, mialatt ajkai a következő szaggatott szavakat rebegték:

— Ah . . . te . . . te vagy . . . Angelina — És . . . te . . . is Zsófia! Mindaketten mellettem. Köszönöm. Most már szívesen megha . . .

Itt elakadt a beszélő nyelve, szemei lecsukódtak és elvesztette eszméletét.

(Foly. köv.)

TÁVIRATOK.

Spanyol amerikai háboru.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.)

A Budapesti Hirlap kapja berlinből a következő táviratot: Beavatott körökben elterjedt hírek szerint **Spanyolország megizente a háborút az Egyesült Államoknak.** Mai hír szerint a washingtoni spanyol követ visszakérte az Egyesült Államok kormányától a megbízó levelet.

Ujabb hír.

Budapest, márcz. 26. (Saját tud. táv.)

Berlinből sürgőnyzik: Hire futott a börtén, hogy **unió kormánya utasította Wodford madridi követet, hogy utaz-zék haza.**

Szapáry gróf betegsége.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.)

Szapáry gróf betegsége végzetes fordulatot vett; minden pillanatban várják a katasztrófát.

Szocialis zendülés.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.)

A Szabolcsmegyeri Ó-fehértó községben Májli gróf, mivel a szocialista napszamosok nem akartak munkát vállalni, idegen munkásokat hozatott. Az

idegeneket emezek megtámadták s a do-
logból véres verekedés lett. 24 izgatót
vasra vertek.

Uj hitfelekezet recepcziója.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.)
A napokban várják, hogy a baptistákat
beveszik a törvényes hitfelekezetek sorába.

A Maine katasztrófájához.

Budapest, márczius 26. (Saj. tud. táv.)
A spanyol vizsgálóbizottság jelentése a »Maine«
gőzös felrobbanásának oka felől azon következtetésre,
hogy a robbanás valamely belső oknak
tudandó be, Woodford amerikai követ hosz-
szasabban értekezett Gullon külügyminiszter-
rel. Az értekezés tárgyát a Reuter-ügynökség-
hez Washingtonból érkezett újabb távirat szer-
int Maine-bizottság jelentése a katasztrófát
két egymásra következő robbanásnak tulaj-
donítja, melyek közül az egyiket a tengeralatti
mozgó akna idézte elő; a második robbanás
azután a kis lőporkamarában történt. Termé-
szetes, hogy most még a jelentésről szóló va-
lamennyi hír megerősítésre szorul. A »Maine«
felrobbanás okainak nyomozására kiküldött
amerikai bizottság jelentése pedig az hogy
a robbanás külső befolyás következtében
történt, de nem állapítja meg, kit terhel a
felelősség és nem nyilatkozik a robbanás jel-
legéről sem. Tanuk azonban beigazolták, hogy
a robbanást tenger alatti akna idézte elő.

A görög kölcsön és az Angol parlament.

Budapest, márczius 25. (Saját tud. táv.)
Az angol alsóház a görög kölcsönről szóló billt
első olvasásban elfogadta.

A spanyol gyarmati harcztérről.

Budapest, márcz. 25. (Saját tud. távirata.)
Havannából érkezett hivatalos távirat szerint,
Sierra Chaparra mellett spanyol csapatok és
felkelők összeütköztek. Luque tábornok bevette
a felkelők táborát; a felkelők körül 48-an eles-
tek és 150-en megsebesültek. Spanyol részről
egy kapitány és 9 katona elesett, több tiszt,
valamint 58 katona megsebesült.

KÖZGAZDASÁG.

A komló termelés.

Ha valaha, — öreg emberek emlékezete
szerint megpróbálták — és arról meggyőződ-
tek volna, hogy a komló termelés Bihar megyében
nem sikerül: bizony nem szánám rá magam,
hogy e tárgyban szót emeljek.

De mikor a szőlőültetés, részint az újfajok
hiánya, részint az emberi aggodalom miatt,
lassan halad; a sörfogyasztás pedig alaposan
nő: nem vélem időszerűtlennek, ha a komló
termelés érdekében, általam gyűjtható kis szö-
vétneket, e helyen is lángra lobbantom.

1897-ben az Osztrák-magyar birodalom
81.000 mázsa komlót vitt a piacra. Ugy tudom,
hogy egy méter-mázsza komló ára volt 100 frt.
Egy katasztrális hold föld megterem 4—5 mázsa
komlót; tehát egy hold komlós, jövedelmezhet
évente 400—500 forint bruttó bevételt.

Hivatalos adatok bizonyítják, hogy az
Albrecht főherceg féle, bélyei uradalom 90
holos komló termelése, egy évben, 800 forint
bruttó jövedelmet adott holdanként.

Hogy ez a mesés hozam mégsem gyújtja
lángra a magyar kisgazdákat, annak egyszerű
oka a magyar nép ama vallásos nézete: »minde-
neket megfigyeljétek s ami jó, azt megtartjátok,
a mi rossz, azt kerüljétek.«

A magyar kisgazdának nincs alkalma a
komlótermelést megfigyelni, tehát alkalma arra
sincsen, hogy e foglalkozás *előnyeit* megtanul-
hassa. Ezenkívül az első *nagy kiadás*, mely a
földforgatás, beültetés, valamint a szükséges
karózás okoz, magában véve elég arra, hogy
azt a gazdát, a ki az új buzatermést a közsé-
kölcsön-magtárak segítségével éri el: a komló-
termeléstől, mint új foglalkozástól elriassa:

Vállalkozó szellemü; példát adni óhajto

egyen, ritkán akadt. Es ha akadt is itt amott,
szerényen, csendesén önmagának fárad, dolgoz-
zik, kísérletez; nehogy a mindent gáncsolni nem
ritkán elfojtani óhajto emberek gunyolódását
nyerje jutalmul. És mert a tanulás áldozat-
készséget is igényel: kevés ember képes arra,
hogy a mai igen nehéz gazdasági viszonyok
mellett, reménytelen befektetésekre áldozzon.

Kevés fáradságot, igen kevés áldozatkész-
séget igénylő néhány jótanácsot, óhajtok adni
ezuttal a termelni akaróknak.

A hol a vad komló megterem, ott a szel-
lid komlónak is jó helye van. A ki tehát a föld
minőségével nincs tisztában, ültessen el 4—5
vadkomlót. 60—70 centiméter mélyre ásott
és a föld felületéről szedett, tehát élengessült
földdel újra megtöltött gödörbe. Állítson a
komlót mellé 5—6 méter magas fenyőrudat,
ugynevezett kutortort.

A komlóhajtás vigan fog a karóra futni
s ha a földet jónak találja, már az első éven
eléri a 3—4 méter magasságot. De gyümöl-
csőt az ültetés évében nem terem, vagy ha te-
rem is, e termés csak úgy viszonylik a nemes
komlóhoz, mint a vadkörte a császárkörtehez.

A második sőt következő évek termésé-
szintén értéktelen, mert hiányzik a vad kom-
lóból, a bimbók beljében fejlődő komló-liszt
(lupulin), mely egyes egyedül adja meg a komló
virág értékét.

E kísérletben egyedüli nyereség az, hogy
a gazda meggyőződött arról, hogy földje al-
kalmassé komlótermelésre, vagy nem alkalmas.
Igen természetes, hogy nemes komlót ültetni
érdemesebb, mert annak bimbója arról is
tanúságot tesz, hogy mily foku a lisztartalom?

A komló szereti a minél kövérebb földet.
Szereti a magasabb fekvést, hol a két méter
mélyre, nem ritkán lenyúló gyökérzet, vizet
nem talál. Legjobban szereti a *délkeleti fek-
vésű* földet, melynél az éjszakák harmatát,
enyhe reggeli, s nem az erős, déli napsugár
száritja fel. Nem szereti a nyugati fekvést,
mert a nap bucsuzó sugara után gyakran hű-
vös esték jönnek, s ez a komlót beteggé teszi

A komlótovek szaporítása gyökeres és
sima vesszők útján történik. Az elsőből
öt forintért a másodikból három forintért le-
het *ezer darabot* hozatni, akár Csehországból,
akár Ausztriából, s bizonyára a bélyei urada-
lomból is.

A készen, elvagdalt simavesszőkön három
szem van. Az alsóból nő ki a vezérgyökér,
mely a nedvességet szívja s adja fel. A közép-
sőbből árad szét a táplálék szívó gyökérzet és
a felsőbből a komló irodája.

A kibuvó és gyakran bokrosan hajto szá-
rakat irtalom nélkül kell megritkítani s egy,
legfeljebb két szárat engedni a fenyőrudra. Ha
később a nyárfa folyamán új csirák nőnek a
tövön, azokat is el kell pusztítani, valamint
amaz oldalhajtásokat is, melyek a feljutó in-
dákön nőnek.

A művelésnél a *drót- és karó rendszert*
különböztetik meg, mind a kettő arra szolgál,
hogy a fellele törekvő indának támpontot
adjon.

A drót rendszerénél nem áll elő a min-
den öszön kiszédés és minden tavaszon újra-
ültetés nehéz munkája. De nehezé teszi a
komlóvirág gyors leszedését. Ez pedig igen
fontos, mert a *komló érés* hasonlít a tengeri
pattogatáshoz. Három nap alatt megérik a
komlóvirág. És ha gyorsan le nem szedik, *el-
repül* a tobozokból a lupulin. Ha pedig eső éri
a tobozokat, színét veszíti a komlóvirág. Ez-
által értéke nagyot csökken. Még ennél is na-
gyobb baj az, hogy az eső a becses *komló-
lisztet kilugozza!*

Értéktelen komlóvirág pedig éppen a vá-
sároló sörfőzők, tehát szakemberek előtt nem
bir értékkel.

Magyarország éghajlatához az eddigi ta-
pasztalat, az ugynevezett *vörös komló* találta
legzelszerűbbnek. Nem érik korán, de nem is
későn. Termése pedig a leggazdagabb. És a mi
a fő, a virág azon időre esik, mikor a mezei
termények során egy kis munkaszünet van.

Ezer örömmel mutatnám be a komló-
termelés munkáját, a nagyvárad Városligetben.
Amde a komlógyök itt hamar vizet ér; s a
tapasztalat arra tanította a termelőket, hogy a
folyó közelsége *árt* a komló levélzetének. Ha

azonban pár év alatt alkalmassá lesz téve egy
terület, a komlótermelést azért is megpróbá-
lom, hogy az érdeklődők úgy a munkát, mint
az előforduló ugynevezett csapásokat a közel-
ben szemlélhessék.

Nagyvárad kipusztult szőlőhegye igen al-
kalmas a komlótermelésre. Bebizonyította ezt
Léderer Dávid az ugynevezett *»Török-merő
dőlön«* levő földterületén.

Ugy tudom, hogy egy katasztrális hold föl-
dön, két év előtt 500 forint értékű komlója
termett. Az elmúlt év termése nem sikerült. Az
a csapás, mely az ország buzatermését tönkre
tette, a betegségek özönét zudította a komló-
termelésre is.

Ugy tudom, hogy Léderer Dávid nem adta
fel a reményt, s komló termelését még kiter-
jedtebbé teszi. Szerényen, esendben működik;
tűrve sok kellemetlenséget, mert az idegenből
hozott szakember, látva azt, hogy nélkülözhet-
len, a legnagyobb munka közben érezte né-
külözhetetlenségét.

Ha a bánásmód lassankint ver gyökeret a
népben, ilyen bajtól félni nem lehet. Ha kis
területen tanulja meg a termelést a kis gazda,
kicsi lesz ugyan a jövedelme, de kicsiny lesz a
csalódása is.

A tandíjat minden téren le kell fizetni.
Másik igazság az, hogy legjobb tanítómester a
tapasztalat.

Ha Oroszország 35.000 mázsa komlót birt-
adni a világ piacznak 1897-ben, bizonyára ta-
laja van a komlótermelésnek Magyarországon
is. Bajorország 136.500 mázsa komlót termel.
Csehország, Baden, Elzász, Württemberg mind-
megannyi telepe a komlótermelésnek.

Csak úgy hallgatjuk, hogy ezekben az or-
szágokban mily *olcsó* és milyen *jó* a sör. En-
nek pedig egyedüli oka a sok komló. (—)

Mikor lesz a nagyvásár Székelyhidon?

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter urtól
20480—VI—1898. sz alatt vett értesülés alap-
ján tisztelettel tudatjuk az érdekeltekkkel, hogy
a Székelyhid községben f. évi ápril hó 6 és
7-re eső országos vásár ez évben kivételesen
márczius 31 és ápril. 1-én a f. évi május
26—27-iki országos vásár pedig szintén kivé-
telesen május 25 és 26-ik napján fog meg-
tartatni. Nagyvárad, 1898 márczius 5. A
nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. *Janky
József* elnök, dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

Az Elző Leánykihazasítási-Egylet. m. sz. f.
hó 20-án tartotta meg számos tag jelenlétében XXXV.
rendes évi közgyűlést. Miután Schwarz Armin elnök
kimutatta a közgyűlés határozatképességét, ameny-
nyiben 202 tag 1406 jutalékrészlet helyezett letébe,
előterjesztették a jelentéseket. Az előterjesztett fő-
jelentésből kitészik, hogy az 1897-ik kezelési év
is nagyon eredménydus volt, mivel 7281 uj, job-
bára a legfiatalabb korosztályhoz tartozó jutalék-
részlet irtak be, megjegyzendő, hogy a fiu-biztosítási
osztályok is jelentékeny szaporodást szolgáltattak.
Esedékessé vált biztosítások fejében 135.306.13
frtot, tehát 74.213.44 forinttal többet fizettek ki,
mint az előző, 1896. évben. A jelentékeny kifize-
etések dacára 390.719.84 frtnyi kezelési felesleg
éretett el, amely összegből a matematikai díjtarta-
lékhoz 251.711.03 frtot esatoltak. A díjtartalék
ennélfogva 608.203.29 frtra emelkedett. A fennma-
radó 148.008.81 frt az alapszabályszerű alapok
erősítésére fordítotott, amely összeggel azok
296.008.36 frtra egészítettek ki, így tehát az évi mér-
leg 1.904.211.65 frt főösszeggel zárul. Az alapok
fedezetüket nyerik jó kamatozásu budapesti házak-
ban, amelyek 7632 frt leírása után 755.654.25
forinttal vannak a mérlegben kimutatva, továbbá
4 1/2%-os elsőrendű biztóságu értékpapirban
425.440.30 forinttal, takarékpénztári betétekben
469.313.57 frttal, végre saját kötvényekre adott
kölcsönökben és kint levő követelésekben.

Dr. Alexander Bernát a felügyelő tanács el-
nöke előterjeszti a tanács jelentését és indítványát
a felmentvény megadására, mire a főjelentés és az
igazgatóságban abban kifejezésre jutott indítványait
jóváhagyólag tudomásul vették és a főmentvényt
egyhangulag megadták. A jegyzőkönyv hitelesítésé-
vel Márffy Károlyt és Singer Dávidot bízták meg.
A felügyelő tanácsba választottak: Dr. Alexander
Bernát, Basch Lajos, Heger József dr., Simonyi
Zsigmond, Weil Dávid J. ismét és Wertheimer
Albert (uj). Mintán még Hevessi József tag indít-

ványára Schwarz Ármán elnöknek, ki huszonkilenc év óta áll az intézet élén, továbbá az egész igazgatósági testületnek és Kohn Arnold vezérigazgatónak élénk eljenzés mellett köszönetet és elismerést szavaztak, elnök a gyűlést bezárta. 109 1-1

A szerkesztőasztal felőlő:
Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTER.*

Viszonzválasz dr. Popovics György megyei főorvos urnak.

Tisztelt főorvos Ur!

Nem kevés mulatságomra szolgált hozzám intézett b. »válasz«-ának tárgyi tartalma, melyre a »válasz« tárgyi érdemein kívül azon megjegyzést bátorodom előre bocsátani, hogy a t. közvélemény nem a mesebeli vármegye, melyet könnyen lehet megteveszteni.

Emlékszem, 1895-ben történt azon »hallatlan gyógyszerári kezelési szabálytalanság«, melyet t. főorvos ur felemlit; s abból áll, hogy a pecze-szöllősi gyógyszerár felszereléséből hiányzott a »kémszer-szekrény«.

A történeti hűség kedvéért megemlítem, hogy én a p-szöllősi gyógyszerárat 1895-ben kémszer-szekrény nélkül vettem át kezelés végett. A főorvos ur által megejtett vizsgálatkor is így mutattam be. De valótlán, hogy még 1896-ban is fennállott az említett »hallatlan szabálytalanság«. Mert bár a gyógyszerár tulajdonom nem volt, annak csak kezelője voltam, még 1895-ben saját költségemen szereztem be és pótoltam e nem saját hibámból származó »hallatlan hiányt«.

De több történet, mert ezen vizsgálatot követő másnapon a »Nagyvárad« cz. lap a p-szöllősi gyógyszerár vizsgálatát újdonság rovatában kitűnően nyilvánította, s ezt főorvos ur a talált »hallatlan hiány« dacára sem demantálta. Pedig személyem iránti e jó hajlamáért még csak egy steif-visittel sem honoráltam.

A mi pedig azt illeti, hogy a múlt évi vizsgálatkor engem jó akarattal utasított vagy figyelmeztetett volna, a jelenvolt hivatalos személyek tanusíthatják, hogy én voltam, az ki erre felhívtam főorvos urat; mely értelemben a pótlásokat eszközöltem is. — Ép így tett a mező-telegdi gyógyszerészszel, ki a talált szabálytalanságokat szintén nyomban pótolta, erről a központi főszolgabírószághoz, jelentést is tett, s főorvos ur mégis feljelentett bennünket a miniszternek. — Ez legkevésbé hivatásszerű működés és jóakarata a vidéki gyógyszerészekkel szemben.

Midőn felemlítettem, hogy P-Szöllőson gyógyszerár is van, s hogy a megye közigazgatási bizottságának mily véleményére engedélyezte a miniszter e gyógyszerárat, továbbá, hogy a főorvosi hivatal részéről mindkét fűrdő orvosa gyógyszerék kiszolgáltatására lett feljogosítottnak véleményezve, ezen a p-szöllősi gyógyszerár kárára, ugyszólván megsemmisítésére irányuló intézkedés tetejébe még a körorvost is elméltőztatott véleményezni hivatalos területéről egy külön törvényhatóság területére, ezekkel kizárólag főorvos ur, bölcs és öntudatos közigazgatási kormányzását ezzel szemben ama mód feletti béketűrést, — melylyel az engem ért súlyos megpróbáltatások közt is ember feletti békehajlammal, panasz nélkül hallgatni el és szenvedtem 15 hónapon keresztül — kívántam a t. közvélemény kritikájának alá vetni.

Attérve azon törvénytelen állapotra, hogy körorvosunk székhelye Nagyváradon van, főorvos ur védekezését és indoklását nevetségesnek tartom.

Az 1876. évi XVI. t-cz. 144. §-át szószerint idéztem. Mely ismétlem, hogy az alispánnak csak az egészségügyi kör községei közt enged jogot válogatni. Ez a törvény szavainak megfelelő és csakis így alkalmazható a gyakorlatban is. — Hiszen ellenesetben e kérdés áll előttünk: létezhet-e alkotmányos államban olyan törvénykezés, hogy amit az egyik hatályban lévő §. mond, azt a másik hatályban lévő megdöntse? Én nem képzelek ilyet. — Már pedig az 1886.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

évi XXII. t-cz 63. és 76. §-ai szerint a körorvos körének területén tartozik lakni. — Tehát e §§-okkal szemben kétségtelen, hogy maga a miniszter sem engedheti meg egyetlen körorvosnak sem, hogy orvosi székhelyét egészségügyi területén kívül helyezze, — még ideiglenesen sem.

De ha a t. főorvos ur által nem ismertetett módon lehetne bármiként elmagyarázni a 144. §-t, akkor az orvos urak körorvosi mandátumot vállalának a vidéken, aztán minden ráfogható kicsinyes okkal egytől-egyig betöltősenek a legközelebbi városba praktizálni.

Én azzal vádolólok főorvos urat, hogy a közegészségügy hátrányára mulasztást követett el, meg fosztani engedett egy egészségügyi kört orvosától s e vádat, miután meg nem győzött az ellenkezőről, most is fenntartom. Mert ismétlem a körorvosnak az 1886. évi XXII. t-cz. 63. 76. §§-ai értelmében feltétlenül egészségügyi területen kell laknia szakadatlanul.

Az nem tartozik főorvos urhoz, hogy a főszolgabíró mit jelentett, az sem, hogy 14 község mit tanált, az sem, hogy e tárgyban milyen és egyáltalán volt-e vizsgálat. — főorvos urnak e §§-ok értelmében minden körülmények között

úgy az alispáni, mint a közigazgatási bizottság téves határozatait hivatalból meg kellett volna feleltesznie.

De főorvos ur ezt nem tette. Tehát b. válszának tartalma arról győz meg, hogy a 144. §-t főorvos ur saját melegségére dhajtaná most magyarázni, de ezt elfogadni nem lehet. — Nem pedig azért sem, mert a törvényekben a polgári jogok biztosítása és védelme nyer támaszt, mely okért nem lehetnek azok egyesek hibás felfogásának játéktárgyai.

Ezek mellett még ki kell nyilatkoztatnom, hogy én nem intinnáltam semmiféle igaztalan és minden alapot nélkülöző állításokat vármegyénk tekintetes Alispáni hivatalának, — mert amit előbbi nyilt levelemben irtam, azok ténybeli a való igazságnak megfelelő körülmények, azokat érthetően és világosan t. főorvos urnak mint a létező törvénytelen állapot ezúttal már tehetetlen apostolának tulajdonítottam.

Tekintve azonban, hogy főorvos ur b. válszában a körorvosi székhely tárgyában nyugalomra hi fel, ezt készséggel tudomásul veszem. Pecze-Szöllőson, 1898. márczius hó 26-án.

Hankovits Ferencz,
gyógyszerész.

Legnagyobb nyeresemény
legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeresemény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeresemény legszerencsésebb esetben **1.000,000 korona**

A nyeresemények részletes beosztása a következő:

Korona	
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	40000
5 " "	30000
1 " "	25000
2 " "	20000
3 " "	15000
31 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
432 " "	2000
763 " "	1000
1238 " "	500
90 " "	300
31700 " "	200
3000 " "	170
4000 " "	130
50 " "	100
3000 " "	80
2000 " "	40
50,000 nyer. és jut. összegben	13.160,000

melyek hat húzásban sorsoltatnak ki.

A második nagy magy. kir. osztály-sorsjáték nem-sokára ismét megkezdődik és

100,000 sorsjegyre újból **50,000 nyeresemény**

jut, vagyis az oldalt levő nyereseményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, amint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervezett eredeti árban és pedig:

- egy egész I-ső oszt. eredeti sorsjegyet 6.- irt
- > fél > > > 3.- >
- > negyed > > > 1.50 >
- > nyolcad > > > .75 >

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése elleneben.

A húzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos húzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak előre is rendelkezésre. Amint ismeretes, a húzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosak és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kiváló szerencse

kedvezett főurudánk az I. magy. kir. osztály-sorsjátékban, a mennyiben már az előző osztályokban (az első öt osztályban) 100,000, 30,000, 5000, valamint számos 2000, 1000, 500 és 300 koronás nyereseményt nyertek főurudánkban, melyeket a szerencsés nyertőknek ki is fizettünk.

Ajánlatos emellett a II-ik magy. kir. osztály-sorsjáték I-ső húzásához a megrendeléseket mielőbb hozzánk juttatni. Emelkeztetünk az első sorsjátéknál hangzólatott azon többszöri figyelmeztetésünkre, hogy röviddel az első osztályu húzás előtt az első osztályu sorsjegyek elkelnek és igazunk is volt, mert még közvetlen az első osztályu húzása előtt a bel- és kültöld elárasztott bennünket rendelményekkel olyannyira, hogy a későn érkezőket legnagyobb sajnálatunkra már nem eszközölhetők.

Kérjük tehát a rendelményeket az első osztályhoz mielőbb, mindenestire azonban legkésőbb

április hó 8-áig

hozzánk beküldeni, mert csak ez esetben ígérhetjük ezek biztos eszközölését.

Török A. és Tsa

a magy. kir. szab. osztály-sorsjáték főelárusítói

Budapest, V., Váci-körút 4A.

Legszébb faj

csemege szőlő,

legnemesebb

faj almák

és mindennemű *déli gyümölcsök.*
— Ajánlom még **tisztán kezelt,**
természetes**hegyi-boraimat,**a következő *legolcsóbb* árban:

Asztali ó-bor	literje	30 kr.
Asztali ó-bor, I.	„	32 kr.
Magyarádi ó-bor I.	„	40 kr.
Magyarádi peccenyebor	„	48 kr.
Ménesi veres bor	„	44 kr.
Ménesi veres bor, I.	„	64 kr.
Magyarádi új-bor, I.	„	34 kr.

100 liter kitünő asztali ó-bor:

20, 21 és 22 frt.

Mindennemű üvegelt **csemege, aszú és pezsgő borok a legolcsóbb árban.** A legolcsóbb s legjobb „**MATILD**” és „**BAROSS**” forrás **ásvány-gyógysavanyúvizek** nagy raktára.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

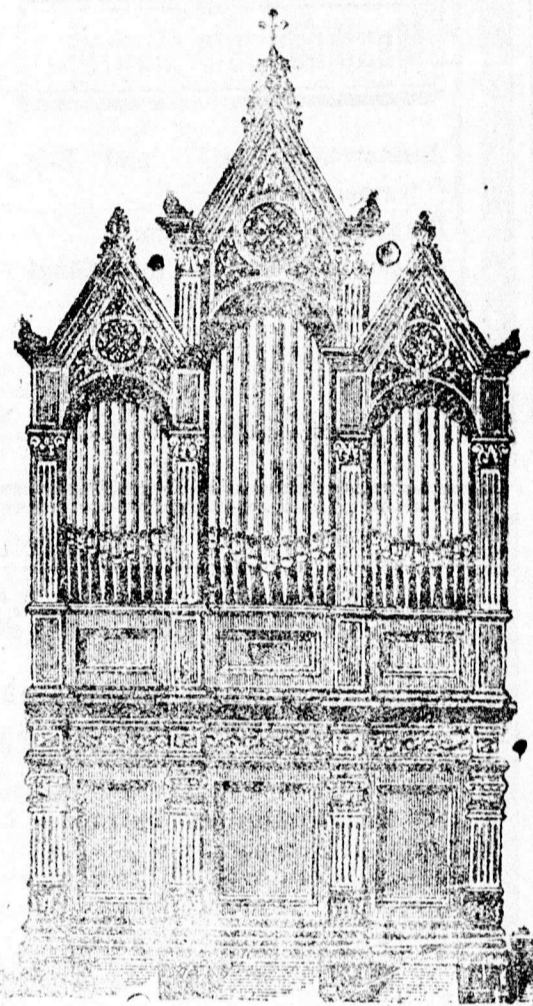
Kiváló tisztelettel:

MERTZ NÁNDOR,

Nagyváradon, N.-Körös-utca,

(Mertz-ház.)

Telefon összeköttetés.

FRIEDL LIPÓTORGONA, ZONGORA ÉS HARMONIUM MŰÉPÍTÉSZ
Nagyváradon, Szent-János-utca 332. szám alatt.Miután ezégem közel **20 évi** főnállását elérte, mely idő alatt **13-nál több új orgonát** építettem s számos javításokat eszközöltem.

Mint eddig úgy ezután is főörekvésem leendő jó, szolid és lelkiismeretes munka által a n. é. megrendelő közönség megelégedését kiérdemelni.

Kiválóan a főtisztelendő papság becses figyelmébe ajánlom **templomi orgonák** készítésére a legjobbnak bizonyult **pneumatikus** vagy **mechanikus** szerkezettel a leglelkiismeretesebben készítek.Ugyszintén **fis-harmoniumokat** készítek tetszés szerinti változatokkal. Különböző árban.

Saját felügyeletem mellett eddig Bal-maz-Ujváros, Furta, Esztár, Fűzes-Gyarmat és Komádi egyházközség részére a legnagyobb megelégedésre készítettem új orgonákat.

Készítményeim több kiállításon lettek **kitüntetve.**Szíves pártfogást kérve
102 1-10 tisztelettel**FRIEDL LIPÓT,**

orgona és zongora műépítész.

UJ SIRKŐ RAKTÁR!Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint *Nagyváradon, Fő-utca, a Biharmegyei Casinó épületében***BOROS I. cég alatt**

sirkő-raktárt és kőfaragó-műhelyt

rendeztem be, hol nagy választékban kül- és belföldi

márvány, granit, sienit, diorit és labrador

sirkőemlékek a legegyszerűből a legmagasabb igényeknek megfelelő kivitelig raktáron tartok.

Elvállalok sírboltok építését, sirkő emlékek felállítását, esetleg áthelyezését, továbbásírszegély elkészítését, sírfeliratok bevésését és valódi arannyal való megaranyozását.

Sirkőemlékek, valamint sírkerítések vidékre való szállítását fellállítását gyorsan és pontosan saját felelősségem mellett jutányosan eszközölöm.

Tervrajzokat árszámítással kívánatra ingyen készítek.

Midőn helybeli új vállalatomat a t. érdeklődők b. figyelmébe ajánlom, bátorodom megjegyezni, hogy e szakba vágó mindennemű munkálatomat bármely versenytársamnál olcsóbban készítem.

Tisztelettel
BOROS I.

Meggyőződés céljából kérem tisztelettel, üzletemet tekeresni szíveskedjenek, hol bárkinek is a legolcsóbb ajánlattal szívesen szolgálak.

RITTER RICHARD

czukrászdája
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Vagyok bátor a n. é. közönség szives figyelmét felhívni a közeledő húsvéti ünnepek alkalmára és dús választéku kiállítást rendeztem alkalmi készletből, úgymint: tojás 3 krtól feljebb, mindenféle bonbonierek diszes kivitelben, melynek szives megtekintésére a közönség figyelmét kérem.

Továbbá nagy választékban kaphatók naponkint friss sütésű saját készítményű Kugler-süteményeim, úgyszintén czukorkáim és liquerjeim. Pontosan és a legmagasabb igényeknek megfelelően szállítok: ünnepi diós, mákos, tejes kalácsot.

Bátorkodom egyuttal a n. é. közönség b. figyelmét az egyedüli nálam kapható spanyol palaczkos boraimra és francia pezsgőimre felhívni.

Nagyra becsült megrendeléseiket és pártfogásaikat alázattal kéri

Ritter Richard,
czukrász Nagyvárad, Bémer-tér.

Sürgönczím: Ritter czukrász. Telefon összeköttetés.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-tomcsillapító beűrésűként alkalmazatik küszvényél, csuszál, tagszagataknál és meghűléseknél és az orvosok által beűrésűsekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyákorla Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem tükör-szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy házi-ártásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. ü. egységekben árban majdnem minden gyógyszerárban készítenek; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Be-vásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbértékű utasítást van forgalomban. Ki nem akar megkérni, az minden egyes üveget „Horgony”-vegyégy és Richter czégy-és nélküli mánt nem valódi utasítása vissza-zés nélkül. RICHTER F. AD. és lársa. cs. és kir. udvari szállító, RUDOLSTADT.

Pompás Kanári-előénekeseket

küld utánvétel mellett,
éneklő képességökhöz mérten
8-20 Mark értékben.
8 napi próbaidő.
Ugyancsak czélszerű kalitkákat,
(Gesangs und Rollerkäfig)
melyeket minden nagyobb kiállítás
kitüntetett.
Árjegyzék ingyen.
W. HEERING, St.-Andreasberg
(Harz) 427.

Mauthner-féle magvak.

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15-20 cm.
Talaj minőség: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15-20 Cm.
Bodenschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer és vaskereskedésekben kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. szám a. létező Mauthner Ödön czég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

22-22

Alapított 1850-ben.

Dell'Ortó Károly magkereskedése

a »Zöld koszorú«-hoz Nagyvárad, Szt-László-tér.

Gazdasági-, kerti és virágmagvak, gumók. A legkitűnőbb magvaimat van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani.

Arankamentes francia és magyar Inczerna, stíriai vörös lóhere, angol perjemagvakat és a legkitűnőbb pázsit díszvegyüléket. Valódi, oberrdorfi, eckendorfi, palaczk alaku, Dobidos javított új; Mamuth takarmányrépa magvakat, melyekért felelősséget vállalok.

Bükköny, lenmag, muhar, köles.

A fentnevezett magvakat nagyban a legjutányosabb ár mellett szállítom. — A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva, maradok

kiváló tisztelettel

Dell'Ortó Károly.

100 2-4

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek csomagolási költség nélkül.

A leghatásosabb HÁZISZER, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkatrészeit eltávolítja (az egészség fentartásának első feltétele) úgy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbajt u. m.: étvágytalanság, savanyu felbőfögés, felfúvódás, hányás, has s gyomorfájás, gyomorgöres, gyomortulterhelés, cinyálkásodás, a aranyér, nőibajok s bélbajokat

Mindennemű gyuladás seb és daganat ellen több ezer köszönőirat által biztos hatásnak elismert szer: Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedésnél és emlékeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyedésnél, pokolvárnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsírosodásnál stb. Minden gyuladás, daganat keményedés a leg-
rövidebb idő alatt meggyógyítatik; ha azonban genyedés áll be, akkor a daganat leg-
rövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyítatik.

Dr. Rosa életbalzsama

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

— Fragner B. gyógytárából, Prága 203—III. —

E szer feltűnő, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tisztá vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű házi-szer.
Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.

A gyógyulás fájdalommentes a kenőcs hűsítő hatással van
Egy adag 25 kr és 35 kr. Postával 6 krral több.

ÓVÁSI! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjék s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket meggyeljük. Mert csak az a valódi Rosa-féle balzsam a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi prágai házi-kenőcs, a melyen a háromszögletű védjegy felidálható.
A ki engem bármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

Sok ezer köszönőlevél megtekinthető.

Raktár Budapesten: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thallmajer és Seitz, Kochmeister utódainál és Hering Sándornál Nagyváradon.

A készítő főraktára: **FRAGNER B.** gyógyszertárában a »Fekete Sasoz« Prága, Ecse der Ppornergasse Nr. 203.

Üzlet-átvételi értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy Bémer-téri Grunwald-házban levő HIRSCHL H. czég czipó-üzletét átvettem,

kalap- és uri-divat czikkekkel

a mai kor legmagasabb igényeinek megfelelően kibővitve

Hirschl H. utóda PÁRTOS ARNOLD czég alatt
tovább vezetni fogom.

Elvem a legjobb minőségű árukat tartani és a legjutányosabb árakon árusítani.

Dús választék: Carlsbadi és páisi különlegességek női-, férfi- és gyermek **czipókben**. Legujabb divatu **kalapok**. Férfi- és gyermek **fehérneműek**. Legizlésebb **nyakkendők**. Francia batiszt és vászon **zsebkendők**. Glacé angol és selyem **keztük**. Női, férfi és gyermek **harisnyák**. **Esernyők** gyári raktára stb.

Midőn még a t. vevőközönség szíves figyelmét elődömtől átvett **5000** pár női-, férfi- és gyermek **czipókra** felhivom, melyeket **40 százalékkal** olcsóbban árusítok ki, — b. pártfogásukat kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Pártos Arnold.

Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyár

Pecze-Szöllős (Nagyvárad mellett.)

Van szerencsénk a n. é. fogyasztó közönségnek a főzdenkben készült **kitünő** minőségű, erősen főzött és megfelelőleg érlelt

László- és Márcziusi sört

ajánlani.

Tekintve, hogy az ősz folyamában tetemes költséggel nagy szabásu és kitünő rendszerű **új ászok és jégpinczét építettünk**, azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy minden tekintetben kifogástalan, kitünő termékünkkel a legmesszebb menő igényeket is kielégíthetjük.

Megrendeléseket úgy hordók, mint **50 palaczkot** tartalmazó ládákban közvetlen gyártelepünkön **Pecze-Szöllősen (Nagyvárad mellett)** avagy városi irodánkban Nagyváradon fogadunk el.

Nagyvárad-városi vevőinknek a sört saját fogatunkon házhoz szállítjuk.

Árjegyzékkel kívánatra készséggel és bérmentve szolgálunk.

106 2—15

Kérve a n. é. közönségnek további szíves pártfogását, maradunk szolgálatára készen.

kiváló tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyár.

ELSŐ

nagyvárad-i versenyáruház

HEVESI A.

Nagyvárad,

Kossuth-utca, Mezey-ház.

Midőn tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy külföldi nagy bevásárlási utamból már haza érkeztem, van szerencsém értesíteni, hogy a közeledő tavaszi idényre szükséges legujabb **férfi- és gyermekkalapokat 50 krtól feljebb, férfi- és női fehérneműeket, gallérokat 12 krtól, manchetták párja 20 krtól, rabok által kötött harisnyákat** párját **10 krtól** feljebb, azonkívül

kész női ruhákat, blousok és kötöket mélyen leszállított árban, férfi-, női- és gyermek-czipók, leány és fiu-öltönyöket félárban,

azonkívül a legujabb divatu különféle **nyakkendőket még eddig nem létezett olcsó árban fogom árusítani.**

Ezen kedvező alkalmat ajánlom a n. é. közönségnek, kérve, hogy szükségletüket nálam bizalommal méltóztassanak fedezni és igekezni fogok azt pontosságommal továbbra is kiérdemelni.

Tisztelettel

HEVESI A.

97 2—5

Gyermek- és toló-kocsik óriási mennyiségben és leszállított árban.

Különlegességek:
Nyakkendők
és
zsebkendőkben.

UJ URI

Patent
BICZIKLI
cipők egyedüli raktára.

DIVATÁRUHÁZ.

Van szerencsém a t. czimü közönség nagybecsü tudomására hozni, hogy a Zöldfa-utczában, ifj. Weisz Bernáth czéggel szemben — egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

uri divat és cipő-üzletet

nyitottam.

Raktárom állandó tárháza lesz a legutolsó divatnak megfelelő minden a szakmámba vágó cikkeknek, u. m.

cipők minden kivitelben,
angol és olasz kalapok, nyakkendők, fehérneműek,
satén és selyem ingek,
zsebkendők, harisnyák, esőernyők,
SÉTABOTOK,
francia és angol illatszerek, pénz- és szivar-tárczák,
ing- és kézelő-gombok, keztyük,
utazó bőröndök és kézi táskáknak stb.
legnagyobb választékban.

Számos éven át e téren szerzett tapasztalataim, valamint olesó bevásárlási forrásaim által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy áruimat, mint

a legjobbat a legjutányosabb árban

bocsáthatom t. vevőim rendelkezésére. — Szolid üzleti elveimmel pedig oda fogok hatni, hogy t. vevőimet mindenkor és minden tekintetben kielégíthessem.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam

Legújabb
angol
KALAPOK.

kiváló tisztelettel

EIGNER EDE.

Valódi
angol
ILLATSZEREK.

! UJ DON SÁ G O K !

A tavaszi idényre nagy választékban megérkeztek

N Á D O R L. és T Á R S A

férfi-divat és czipőüzletében

Nagyváradon, Zöldfa-utca,

hol a legjobb minőségben

rendkívül leszállított árban

a következő áruk kaphatók:

legujabb divatu zöld és barna bőrből készült czipők,

férfi sárga fél és egész fűzős czipők,

női és gyermek czipők, salon és reggeli czipők,

legujabb divatu kalapok,

ingek, gallérok, nyakkendők, tuorista-ingek, sétabotok,

esőernyők, férfi-keztyűk, harisnyák,

88 6-10

zsebkendők és illatszerek.

TELEFON!

Telefon!

Valódi Pichler-féle kalapok raktára.

Tisztelettel

N Á D O R L. és T Á R S A.

